

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

I Tiedonantoja

.....

II Valmistavat säädökset

Alueiden komitea

46. täysistunto, 10. lokakuuta 2002

2003/C 66/01

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sosiaalisen toimintaohjelman toteuttamista koskeva tulostaulu"

1

2003/C 66/02

Alueiden komitean lausunto aiheista:

- "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille 'Kohti yhdenmukaista eurooppalaista rautatieliikennealuetta',
- "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhteisön rautateiden turvallisuudesta sekä rautatieyhteyksien toimilupia koskevan neuvoston direktiivin 95/18/EY ja rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämistä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimistä sekä turvallisuustodistusten antamista koskevan direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta",

FI

1

(Jatkuu kääntöpuolella)

	– ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annetun neuvoston direktiivin 96/48/EY ja direktiivin 2001/16/EY muuttamisesta”, – ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY muuttamisesta”, – ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan rautatieviraston perustamisesta”, ja – ”Suositus neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta neuvottelemaan ehdoista, joilla yhteisö voi liittyä 9 päivänä toukokuuta 1980 tehtyyn kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevaan yleissopimukseen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä Vilnan pöytäkirjalla”	5
2003/C 66/03	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä ensimmäinen väliraportti”	11
2003/C 66/04	Alueiden komitean lausunto aiheista: – ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Yhteistyöhön perustuva toimintatapa Euroopan matkailun tulevaisuutta varten”, ja – ”Komission kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Syyskuun 21. päivänä pidetyn Eurooppa-neuvoston seuranta: Euroopan matkailualan tilanne”	14
2003/C 66/05	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kohti Euroopan kansalaisten perustuslakia” ...	21
2003/C 66/06	Alueiden komitean päätöslauselma ”Eurooppaa äskettäin koetelleista tulvista ja Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta”	26

II

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sosiaalisen toimintaohjelman toteuttamista koskeva tulostaulu”

(2003/C 66/01)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sosiaalisen toimintaohjelman toteuttamista koskeva tulostaulu, KOM(2002) 89 lopullinen,

ottaa huomioon komission 19. helmikuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 6. helmikuuta 2002 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”talous- ja sosiaalipolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon komission tiedonannon ”Sosiaalipoliittinen ohjelma”, KOM(2000) 379 lopullinen,

ottaa huomioon komission tiedonannon ”Tulostaulukko Euroopan sosiaalisen toimintaohjelman täytäntöönpanosta”, KOM(2001) 104 lopullinen,

ottaa huomioon sosiaalipoliittista toimintaohjelmaa koskevan alueiden komitean lausunnon CdR 300/2000 fin ⁽¹⁾,

ottaa huomioon ”talous- ja sosiaalipolitiikka” -valiokunnan kesäkuun 11. päivänä 2002 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 167/2002 rev. (esittelijä: Solnan kunnanjohtaja Anders Gustäv, S, EPP),

hyväksyi 10. lokakuutakuuta 2002 pitämässään 46. täysistunnossa yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean näkemykset tiedonannosta

1.1. Alueiden komitean mielestä on erittäin myönteistä, että Lissabonissa käynnistettyä prosessia jatketaan: korostetaan talouspolitiikan, työllisyyspolitiikan ja sosiaalipolitiikan välistä yhteyttä ja luodaan yhteisön yhteenkuuluvuuspolitiikka. Sosiaalipoliittisen toimintaohjelman vuotuinen tulostaulu on yksi välineistä, joilla seurataan prosessin kehitystä.

1.2. Alueiden komitea on tyytyväinen muutoksiin tulostaulun rakenteessa ja sisällössä. Siihen sisältyy nyt myös suunnittelujen aloitteiden luettelo. Lisäksi se antaa nykyistä paremman kuvan työskentelyn edistymisestä. AK:n mielestä on myös hyvin myönteistä, että sosiaalisten kysymysten seurannalle on annettu aiempaa enemmän tilaa tulostaulussa.

1.3. AK pahoittelee, että se sai tulostaulun käyttöönsä niin myöhään. Komitean mielestä tulostaulu tulisi lähettää ajoissa, jotta se voi laatia siitä lausunnon ennen Eurooppa-neuvoston kevätkokousta.

⁽¹⁾ EYVL C 144, 16.5.2001, s. 55.

1.4. AK on tyytyväinen sosiaalipoliittisen toimintaohjelman suunniteltuun arviointiin. On tärkeää selvittää, miten pitkälle sosiaalipoliittista toimintaohjelmaa koskeva työ on edennyt sekä harkita mahdollisia muutoksia tulevaisuudessa. Se on osa sosiaalipoliittisen toimintaohjelman joustavuutta.

1.5. Komitean mielestä on hyvä, että alue- ja paikallisviranomaisten tärkeää roolia sosiaalista toimintaohjelmaa koskevassa työssä korostetaan. Jotta unioni voi tulla lähemmäs kansalaisia ja kehittyä nykyistä demokraattisemmaksi ja avoimemmaksi, tarvitaan paikallis- ja alueviranomaisten jatkuvaa aktiivista myötävaikuttamista, ja niiden roolia kannattaa vahvistaa edelleen erityisesti avoimessa koordinoitimenetelmässä sekä paikallis-, alue- että jäsenvaltio- ja yhteisötasolla. Tällä tavoin EU toteuttaisi konkreettisesti läheisyys- ja suhteellisuusperiaatetta, ja näin taataan myös moninaisuus täytäntöönpanossa. Lisäksi kansalaiset saavat tukea yhteistyössään paikallis- ja aluedemokratian kanssa. Kokemusten ja hyvien käytänteiden vaihtamista paikallis- ja aluetasolla tulee edistää.

1.6. Alueiden komitea on tyytyväinen avoimen koordinoitimenetelmän arviointiin, jota komissio suunnittelee vuotuisessa toimintastrategiassa 2003⁽¹⁾. Komitea kehottaa komissiota neuvottelemaan muiden toimielinten kanssa kyseisestä arvioinnista sekä avoimen koordinoitimenetelmän käyttöä koskevista tulevista ehdotuksista. Avoin koordinoitimenetelmä on vapaaehtoista yhteensovittamistoimintaa, ja on tärkeää, että se pysyy sellaisena.

1.7. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on alueiden komitean mielestä tärkeä väline, ja komitea on tyytyväinen sen tarkistamiseen. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on lisännyt työmarkkinoiden eri osapuolten yhteistyötä ja toiminnut kokemustenvaihdon yhteisenä foorumina. Vuoropuhelusta on tullut tärkeä osa unionin kehitystä sosiaalisissa kysymyksissä. Tosin siitä on tullut lukuisia tekijöitä kattava monitahoinen käsite, minkä vuoksi sen uudistaminen on AK:n mielestä tärkeää.

1.8. AK korostaa, että on tärkeää kehittää jatkuvasti laadullisia ja määrällisiä seurannan ja arvioinnin osoittimia. Tulee käyttää vain sellaisia osoittimia, jotka ovat helposti jäsenvaltioiden tulkittavissa. Osoittimien tulee perustua mahdollisimman pitkälti jo olemassa oleviin tietoihin, jotta vältetään rasittamasta paikallis- ja alueviranomaisia ylimääräisellä tiedonkeruulla.

2. Tiedonantoa koskevat alueiden komitean suositukset

Yleisiä suosituksia

2.1. Komitean mielestä tulostaulussa tulisi esittää nykyistä selkeämmin, miten Lissabonin strategian tavoitteiden saavuttamisessa on edistytty. Selkeämpi esitystapa helpottaisi seurantaa ja toisi esille konkreettiset tulokset. Lisäksi yksittäisen kansalaisen olisi sen ansiosta helpompi selvittää sosiaalipoliittisen toimintaohjelman tuloksia.

2.2. Komitean mielestä sosiaalisen toimintaohjelman kokonaisvaltaisuus on hyvä asia, mutta prioriteetteja on selvennettävä, mikäli halutaan konkreettisia tuloksia. Prioriteetteja on yhä liikaa, ja ne on kirjoitettu liian yleiseen sanamuotoon. Se vaikeuttaa myös seurantaa ja näin mahdollisuuksia tulkita tuloksia.

Alueiden komitea ehdottaa sen vuoksi, että toimintaohjelman prioriteetteja selvennetään sen tarkistuksessa vuonna 2003.

2.3. Sosiaalinen toimintaohjelma ja eurooppalainen hyvinvointimalli ovat AK:n mielestä erittäin tärkeitä tekijöitä EU:ssa. Sosiaalisen toimintaohjelman ja eurooppalaisen hyvinvointimallin menestyksekkäs kehittäminen edellyttää, että paikalliset ja alueviranomaiset saavat mahdollisuuden etsiä kansalaisille parhaiten sopivia ratkaisuja. Kansalaisten arvoille ja perinteille on annettava suuri painoarvo, jotta järjestelmä hyväksytään.

Läheisyysperiaatteeseen ja hajautettuun vastuuseen perustuvala lähestymistavalla on huomattavia etuja verrattuna keskitettyyn toimintatapaan. Keskitettyä vastuuta perustellaan usein oikeudenmukaisuudella, mutta oikeudenmukaisuus ei ole sama asia kuin yhdenmukaisuus. Keskitetty vastuu perustuu väistämättä yleistykseen, ja ne heikentävät mahdollisuuksia vastata paikallisiin tarpeisiin sekä yksittäisten ihmisten sitoutumista ja vastuunottoa. Paikallinen vastuunotto lisää yksilöiden vaikutusvaltaa omaan hyvinvointiinsa ja parantaa mahdollisuuksia synnyttää kansalaistoimintaa ja hyödyntää resursseja.

Alueiden komitean mielestä tulisi luoda nykyistä paremmat edellytykset paikallisille ja alueellisille ratkaisuille. Paikalliset ja alueviranomaiset ovat yhteydessä kansalaisiin, ja niillä on käytännön vastuu politiikasta. Komitea ehdottaa, että tätä kysymystä käsitellään arvioitaessa sosiaalista toimintaohjelmaa.

2.4. Komitean mielestä avoimen koordinoitimenetelmän kriittisessä arvioinnissa on myös tarkasteltava avoimen koordinoitimenetelmän laajaa soveltamista sosiaalisessa toimintaohjelmassa. Arvioinnissa tulee myös kiinnittää erityishuomiota alue- ja paikallistason kokemuksiin menetelmän soveltamisesta varsinkin kansallisten toimintasuunnitelmien toimeenpanossa. Alueiden komitea voi antaa oman panoksensa näihin kokemuksiin perustuvan aineiston avulla.

⁽¹⁾ Vuotuinen toimintastrategia 2003, SEC (2002) 217, s. 7.

Useissa jäsenvaltioissa avoin koordinoitimenetelmä koskee kunnallisia ja alueellisia ydinkysymyksiä vastuun ja toimivaltuuksien osalta. Sen vuoksi läheisyysperiaatteen on ohjailtava menetelmän soveltamista. On erittäin tarkoituksenmukaista, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat tosiasiallisesti valtiotason menettelyyn laadittaessa jäsenvaltioiden kantoja ja toimintasuunnitelmia sekä osoittimia.

Komitean mielestä tulisi luoda lähestymistapa, joka perustuu paikalliseen ja alueelliseen osallistumiseen hallitusten ja EU:n tasoisessa rakentavassa kuulemisprosessissa. Tämä on sopu-soinnussa komission eurooppalaista hallintotapaa koskevassa valkoisessa kirjassaan ⁽¹⁾ esittämien pohdintojen kanssa. Lisäksi se edistää elävää vuoropuhelua sosiaalisista kysymyksistä edustuksellisen demokratian kaikilla tasoilla.

2.5. AK on pannut merkille, että yhteisön tasolla on syytä kehittää ja parantaa paikallis- ja alueviranomaisia tai -elimä edustavien valtakunnallisten viranomaisten kanssa käytävää vuoropuhelua. EU:ssa on yli 80 000 kuntaa, maakuntaa ja aluetta, joissa on yhteensä yli 9,4 miljoonaa kokopäiväistä työntekijää. Heidän tulee voida osallistua eurooppalaiseen vuoropuheluun työmarkkinakysymyksissä eurooppalaisen järjestönsä CEMRin kautta. On ongelmallista, että komissio ei käsittele näitä paikalliseen yhteisöön demokraattisesti juurtuneita työntekijöitä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun täysivaltaisina osapuolina. Université catholique de Louvain teki komission toimeksiannosta julkisten työnantajien edustavuutta käsittelevän tutkimuksen ⁽²⁾, jonka ansiosta voidaan ymmärtää huomattavasti paremmin tämän tärkeän julkissektorin työnantajaryhmän merkitys.

Enemmän ja parempia työpaikkoja

2.6. Komitean mielestä työllisyysstrategiaa tarkastellaan asianmukaisesti. Se painottaa kuitenkin, että siinä on tärkeää vahvistaa paikallista ja alueellista ulottuvuutta sekä ottaa alhaalta ylös suuntautuva ulottuvuus huomioon. Kunnissa ja alueellisissa elimissä ollaan yleisesti sitä mieltä, että jäsenvaltiot ovat pitäneet alueelliset ja paikalliset kehityskysymykset aivan liiaksi omassa toimivallassaan. Paikallis- ja aluetason merkityksen tunnustaminen ei siis riitä, vaan sille on myös annettava toimivaltuudet ja välineet yhteistyöhön. Työllisyyttä edistävissä aloitteissa on otettava huomioon alueelliset erot.

2.7. Kaikki työllisyysstrategian suuntaviivat, paitsi mahdollisesti suuntaviiva 12, koskevat kysymyksiä, joissa paikallisilla ja alueellisilla elimillä on valtaosassa jäsenvaltioita vastuuta erilaisten rooliensa pohjalta. Sen vuoksi komitea ehdottaa, että vuoden 2003 suuntaviivojen tasa-arvonäkökohtiin (mainstreaming) sisällytetään alue- ja paikallisyhteisöjen rooli Euroopan työllisyysstrategian täytäntöönpanossa.

2.8. AK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että elinikäinen oppiminen on väline, jonka avulla Eurooppaan saadaan korkea koulutustaso ja sitä kautta nopeutetaan kasvua.

Yliopistojen ja korkeakoulujen tulee kehittää läheisessä yhteistyössä työelämän kanssa työmarkkinoiden tarpeita vastaavaa koulutusta. Yhteistoiminnan tulee olla selkeästi molemminpuolista ja erottamaton osa sekä koulutusta että tutkimusta. Ammattitaidon kehittäminen työmarkkinoiden tarpeiden mukaan on keino vähentää työttömyyttä ja se hyödyttää samalla työvoimapulasta kärsiviä sektoreja. Kaikille tarkoitettu elinikäinen oppiminen esikoulusta korkeakouluun ja aikuiskoulutukseen on tehokas väline yhdenvertaisuuden, henkilökohtaisen kehityksen, demokratian, toimivien työmarkkinoiden ja siten kasvun edistämiseksi.

AK tulee jatkossa kutsua osallistumaan Euroopan unionin alue- ja paikallistason edustajana elinikäistä oppimista edistävään työhön.

2.9. Alueiden komitea tukee komission toimia työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi. Tietyillä Euroopan alueilla vallitsee suuri työvoimapula, kun taas toisilla on suurta työttömyyttä. Komitea kiinnittää huomiota mahdollisuuteen käyttää tietotekniikkaa hyödyntävää oppimista täydentävän tiedon jakamiseksi muiden maiden työmarkkinoista (mukaan luettuna kielikoulutus) ja lisätä näin liikkuvuutta Euroopassa.

Muutosten ennakointi ja hallinta

2.10. AK:n mielestä työympäristöä koskevan yhteisön strategian kehittäminen on myönteistä. Tällöin on tärkeää tutkia fyysisen työympäristön lisäksi erityisesti psykososiaalista työympäristöä. Komitea ehdottaa, että sosiaalipoliittisen toimintaohjelman tarkistuksessa vuonna 2003 lisätään toimia psykososiaalisen työympäristön parantamiseksi.

⁽¹⁾ Eurooppalaista hallintotapaa koskeva valkoinen kirja, KOM(2001) 428 lopullinen.

⁽²⁾ Paikallisen julkissektorin palkansaaja- ja työnantajajärjestöjen organisaatioiden institutionaalinen edustavuus EU:ssa – loppuraportti, Université catholique de Louvain, Institut des sciences du travail (hanke V/001/97).

Asianomaisten osapuolten täytyy perehtyä melko joustamattomien työmuotojen sekä ikärakenteen muutoksen yhteisvaikutuksiin työpaikoilla. Parhaat käytännöt työympäristökysymyksissä ja työmarkkinaosapuolten yhteistyö työympäristön kehittämiseksi ovat onnistumisen keskeinen edellytys yhteisön strategiassa ehdotettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yhteiskunnallisen integraation edistäminen

2.11. Alueiden komitea tukee komission toimia köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi. Tämä toiminta on erityisen tärkeää, koska monet ovat pitkäaikaisesti riippuvaisia yhteiskunnan tuista. Komitea painottaa, että alan tavoitteet eivät ole yksityiskohtaisia.

2.12. Komitea tahtoo korostaa, että lukutaidottomuuden poistamiseksi tehtävä työ on tärkeä osa köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastaista toimintaa.

2.13. Komitea muistuttaa, että tulee käyttää vain sellaisia osoittimia, joita jäsenvaltioiden on helppo tulkita, ja osoittimien tulee perustua mahdollisimman pitkälti jo olemassa oleviin tietoihin. Komitea kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä koskevia osoittimia tulkitaan eri tavoin eri jäsenmaissa ja että on tärkeää kehittää yhteisesti määriteltäviä osoittimia ja kutsua keskusteluun mukaan muita keskeisiä sidosryhmiä, kuten alueiden komitea unionitasolla ja alue- ja paikallisviranomaiset jäsenvaltioitasolla. Osoittimet tulee mukauttaa kunkin jäsenvaltion tarpeisiin.

2.14. Alueiden komitea on tyytyväinen siihen, että vuosi 2003 on nimetty Euroopan vammaisten teemavuodeksi, ja pyrkii toimimaan aktiivisesti kyseisenä vuonna. Komitea katsoo, että teemavuotta tulisi hyödyntää esittämällä erityisdirektiivi vammaisten yhtäläisestä kohtelusta rotujen yhtäläistä kohtelua koskevan direktiivin tapaan.

Sosiaalisen suojelun nykyaikaistaminen

2.15. Yhteisön sosiaaliturva on hyvä, yksi maailman parhaista, mutta siihen sisältyy joitakin pulmia, joista täytyy keskustella. Yksi niistä on, että Euroopassa on paljon yhteiskunnan tuista pitkäaikaisesti riippuvaisia. Aikana, jolloin työvoimapula koettelee suurta osaa Eurooppaa, on erityisen tärkeää, että kaikkia työvoimaresursseja käytetään ja että sosiaaliturvajärjestelmät edistävät osallistumista työmarkkinoille.

Komitea ehdottaa, että ennen sosiaalisen toimintaohjelman arviointia vuonna 2003 yhteiskunnan tuista pitkäaikaisesti riippuvaisten määrän kasvun kärjistyvä ongelma otetaan esiin sosiaaliturvan ajantasaistamisen yhteydessä.

2.16. Euroopan demografinen kehitys vaikuttaa eläkejärjestelmään, ja komiteankin mielestä tulee voida säilyttää kohtuulliset eläkkeet, puolustaa eläkejärjestelmän yhteisvastuullisuutta sekä turvata rahoituksen vakaus. Komitea painottaa kuitenkin, että kyseessä on jäsenvaltioiden asia, ja toivoo laajempaa keskustelua ennen avoimen koordinoitimenetelmän soveltamisen aloittamista.

2.17. Komitean mielestä yhteistyö ja kokemustenvaihto on tärkeää vanhusten- sekä terveydenhuollossa. Kaikista harmonisointipyrkimyksistä tulee siis luopua, ja jäsenvaltioiden tulee olla yksin vastuussa terveydenhoidon tarjonnasta omine organisaatio- ja rahoitusmalleineen.

Komitea toivoo laajaa keskustelua avoimen koordinoitimenetelmän soveltamisen eduista ja haitoista vanhusten- ja terveydenhuollossa. On tärkeää, että yhteistyön lisääminen alalla tuottaa myönteisiä tuloksia. Useissa jäsenvaltioissa paikallis- ja alueviranomaiset ovat vastuussa kansanterveydestä, vanhusten- sekä terveydenhuollosta. Komitea ja näistä kysymyksistä vastuussa olevat paikallis- ja alueviranomaiset haluavat osallistua aktiivisesti kehittämistyöhön, ja niiden vaikutusmahdollisuudet yhteisön tämän alan politiikassa tulee turvata.

2.18. AK korostaa, että "terveyden- ja vanhustenhuollon suuntaviivat" eivät saa olla ristiriidassa 152 artiklan 5 kohdan (1) kanssa: "Yhteisön toiminnassa kansanterveyden alalla otetaan täysimääräisesti huomioon jäsenvaltioiden terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen liittyvät velvollisuudet."

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen

2.19. Kestävä yhteiskunta on tasa-arvoinen. Naiset on otettava entistä enemmän mukaan päätöksentekoon, ja on analysoitava sitä, miten päätökset vaikuttavat miehiin ja naisiin. Tasa-arvo kuuluu sekä AK:n että komission painopistealoihin. AK toistaa kehotuksensa laatia vuositilastoja sukupuolten tasapainosta kaikilla hallinnon aloilla ja kehottaa lisäksi käyttämään myös sukupuolieroja parametrina kaikissa eri toimintaaloilla tehtävissä tutkimuksissa ja tietoaineksen analyysissä, jotta voitaisiin tehdä puolueettomia vertailuja ja tunnistaa parhaita käytänteitä.

(1) Euroopan yhteisön perustamissopimus.

AK on sitä mieltä, että sukupuolen ja rodun lisäksi tulisi kaikki muut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa mainitut perusteet ottaa huomioon niin, että myös ikään, vammaisuuteen, uskoon, vakaumukseen tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä torjutaan takaamalla kyseisille sosiaaliryhmille lainmukainen suoja. AK kehottaa tekemään tätä varten erityisaloitteita.

Sosiaalipoliittisten näkökohtien vahvistaminen laajentumisen ja EU:n ulkosuhteiden yhteydessä

2.20. Komitean mielestä on tärkeää ottaa huomioon haasteet, joita EU:n laajentuminen voi merkitä erityisesti sosiaalisissa kysymyksissä. Komitea suhtautuu myönteisesti toimiin sosiaalisen tilanteen arvioimiseksi ja seuraamiseksi sekä yhteisön säännösten voimaansaattamiseksi ehdokasvaltioissa.

Bryssel 10. lokakuuta 2002.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheista:

- ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille ”Kohti yhdenmukaista eurooppalaista rautatieliikennealuetta””,
- ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhteisön rautateiden turvallisuudesta sekä rautatieyritysten toimilupia koskevan neuvoston direktiivin 95/18/EY ja rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämistä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimistä sekä turvallisuustodistusten antamista koskevan direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta”,
- ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annetun neuvoston direktiivin 96/48/EY ja direktiivin 2001/16/EY muuttamisesta”,
- ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY muuttamisesta”,
- ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan rautatieviraston perustamisesta”, ja
- ”Suositus neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta neuvottelemaan ehdoista, joilla yhteisö voi liittyä 9 päivänä toukokuuta 1980 tehtyyn kansainvälisiin rautatiekuljetuksia koskevaan yleissopimukseen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä Vilnan pöytäkirjalla”

(2003/C 66/02)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille ”Kohti yhdenmukaista eurooppalaista rautatieliikennealuetta” (KOM(2002) 18 lopullinen),

ottaa huomioon direktiiviehdotukset, jotka koskevat yhteisön rautateiden turvallisuutta (KOM(2002) 21 lopullinen – 2002/0022 COD), Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuutta (KOM(2002) 22 lopullinen – 2002/0023 COD) sekä yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY muuttamista (KOM(2002) 25 lopullinen – 2002/0025 COD),

ottaa huomioon ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan rautatieviraston perustamisesta (KOM(2002) 23 lopullinen – 2002/0024 COD),

ottaa huomioon suosituksen neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta neuvottelemaan ehdoista, joilla yhteisö voi liittyä kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevaan yleissopimukseen (COTIF) (KOM(2002) 24 lopullinen),

ottaa huomioon komission 24. tammikuuta 2002 sekä neuvoston 21.–22. helmikuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan ja 71 artiklan nojalla tekemät päätökset pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 6. helmikuuta ja 12. maaliskuuta 2002 tekemät päätökset antaa lausunnon valmistelu ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon aiemman lausuntonsa aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan laajuisen tavanomaisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta” (KOM(1999) 617 lopullinen – 1999/0252 COD) (CdR 94/2000 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon aiemman lausuntonsa aiheesta ”Valkoinen kirja – Eurooppalainen liikennepolitiikka vuoteen 2010: valintojen aika” (KOM(2001) 370 lopullinen) (CdR 54/2001 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yhteisön rahoitustuen myöntämisestä tavarankuljetusjärjestelmän ympäristön-suojelun tason parantamiseksi” (KOM(2002) 54 lopullinen – 2002/0038 COD) (CdR 103/2002 fin),

ottaa huomioon ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan kesäkuun 24. päivänä 2002 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 97/2002 rev.), jonka esittelijät olivat Bernard Soulage (F/PSE), Rhône-Alpesin aluevaltuutettu sekä Flo Clucas (UK/ELDR), Liverpoolin kaupunginvaltuutettu,

hyväksyi lokakuun 10. päivänä 2002 pitämässään 46. täysistunnossa seuraavan lausunnon.

1. Yleistä

1.1. Alueiden komitea pitää tervetulleina pyrkimyksiä yhdenntyn eurooppalaisen rautatieliikennealueen edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Yhdenntyn rautatieliikennealueen toteuttaminen on edellytys sille, että voidaan elvyttää kyseinen liikennemuoto, joka on välttämätön liikennepolitiikkaa koskevassa valkoisessa kirjassa kuvatun kestävä liikennepolitiikan toteuttamiseksi Euroopan unionissa.

1.2. Tiedonannon ”Kohti yhdenntettyä eurooppalaista rautatieliikennealuetta” toisessa osassa esitellään tulevat toimet rautatiemarkkinoiden vahvistamiseksi. Alueiden komitea on komission kanssa yhtä mieltä tarpeesta parantaa rautateiden tavarankuljetuspalvelujen laatua. Keinoina ovat erityisesti kuljetussopimukset, joissa otetaan entistä paremmin huomioon asiakkaiden odotukset, sekä kannustimet ja sanktiot, joilla rangaistaan laadun puutteesta. Hintaa, nopeutta ja laatua koskevat tekijät ovat eittämättä ratkaisevan tärkeitä rautateiden houkuttelevuuden lisäämiseksi. Alueiden komitean mielestä tarvitaan kuitenkin kaikkia kuljetusmuotoja koskevaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jotta voidaan määrittää rahtikuljetuksille sellaiset yhtenäiset ja kattavat toiminta-, säännös- ja hinnoittelupuitteet, joilla voidaan edistää ennen kaikkea rautatie-, sisävesi- ja lyhyen matkan merikuljetusten sekä yhdistelmäliikenteen houkuttelevuutta.

1.3. Tällainen tarkastelutapa edellyttää koko kuljetusketjun ymmärtämistä kokonaisuudessaan, lähtöpisteestä lopulliseen

päämäärään saakka, kiinnittäen erityistä huomiota multimo-
daalisten lastaus- ja jakelupalvelujen tarjoaman palvelun tasoon koko matkan ajan. Huomiota on kiinnitettävä myös syrjäisten alueiden mahdollisuuksiin hyödyntää suuria rautatieväyliä, joiden avulla voidaan poistaa liikenteen pullonkauloja, sekä alueellisiin kysymyksiin, jotka koskevat raskasta liikennettä kauttakulkuväylillä, esimerkiksi vuoristoalueilla, kaupunki-
alueilla ja ympäristön kannalta herkillä alueilla.

Näin ollen saattaa olla erityisen hyödyllistä rakentaa väyläkohtaista alueidenvälistä yhteistoimintaa, johon kansalaiset voivat osallistua välittömästi ja jossa tarkastellaan yhtenäisesti liikenteen pullonkaulojen poistamista. Siinä voitaisiin toteuttaa välittömästi tarpeellisia perusrakenteita koskevia toimia alkaen suurista rautatieväylistä ja ennakoida myös kaikkia jäsenvaltioiden rautateiden integraatiota koskevia aloitteita.

1.4. On kuitenkin tärkeää, että myönnettäessä ratojen käyttöoikeuksia ensisijaisesti rautateiden pitkän matkan rahtiliikenteelle otetaan huomioon kaksi tavoitetta: kokonaiskuljetusajan on lyhennettävä kyseisten rahtipalvelujen osalta, ja toiseksi henkilöliikenteen palvelut on tehtävä matkustajille entistä houkuttelevammiksi, erityisesti suurkaupunkien liikennöinnissä. Käytettävissä olevien ratojen käyttöoikeuksien tehokas hyödyntäminen edellyttää nopeuksien harmonisointia. Samalla on huolehdittava siitä, että jäljitetään kaikki seisauksien aiheuttajat (vaihtopalvelut, junanmuodostus jne.). Nämä seikat huomioiden alueiden komitea vahvistaa tukevuksensa ensisijaista tavoitetta toteuttaa euroopanlaajuinen rautatiekuljetusverkosto, joka on yhdenntyn, palvelun laatuun keskittyvän järjestelmän perusta.

⁽¹⁾ EYVL C 317, 6.11.2000, s. 22.

⁽²⁾ EYVL C 107, 3.5.2002, s. 51.

1.5. AK huomauttaa, että rautatiekuljetusten osuus on vähentynyt sitä mukaa, kuin rahtiasiakkaat ovat alkaneet vaatia entistä parempaa laatua, täsmällisempiä toimituksia jne. AK katsoo, että toimenpiteet rautatieyritysten palvelujen laadun parantamiseksi ovat ensisijaisen tärkeitä. Niitä on toteutettava, koska muutoin rautatiekuljetusten osuus tulee edelleen vähentymään.

1.6. Tärkeimmät edellytykset myös rautatieliikenteen markkinaosuuden nostamiselle ovat tämän kuljetusmuodon ympäristöystävällisyyden parantaminen (melu ja ilmansaasteet) ja sen turvallisuustason pitäminen korkeana. Alueiden komitea tulee kiinnittämään erityistä huomiota näihin näkökohtiin, jotka koskevat suoraan paikallisväestöä ja paikallisviranomaisia, ja edistämään paikallisviranomaisten osallistumista sellaiseen alueidenväliseen yhteistoimintaan, jossa kyseisiä seikkoja ensisijaisesti tarkastellaan.

1.7. Kansainvälisessä matkustajaliikenteessä alueidenvälisen suurten nopeuksien palvelujen kehittäminen on kestävän kehityksen kannalta tukemisen arvoinen aloite, mutta sitä on kehitettävä yhdessä sellaisen järjestelmän kanssa, joka yhdistää alueidenvälisen liikenteen laadukkaisiin alueellisiin palveluihin yhteensopivin aikatauluin.

1.8. On myös tarpeen edistää päivittäin valtionrajan ylittävien työmatkalaisten palvelujen kehittämistä, sillä näiden markkinaosuus ei ole vähäpätöinen. On helpotettava sopimusten solmimista asianomaisten alueiden välillä, jotta voidaan varmistaa palvelujen laadukkuus ja kannattavuus.

1.9. Alueiden komitea pitää tervetulleina ehdotuksia, jotka koskevat rautatiehenkilöstön koulutuksen vastavuoroista tunnistamista. Alueiden komitea katsoo, että todellista EU:n laajuista rautatiejärjestelmää ei voida kehittää ilman tällaista järjestelmää. Komitea huomauttaa kuitenkin, ettei rautateiden turvallisuutta koskevan direktiivin 12 artiklassa aseteta erityisvaatimuksia turvallisuuden kannalta tärkeän henkilöstön tai kansainvälistä rautatieliikennettä ohjaavan henkilöstön kieltenopetukselle tai kielitaidolle.

1.10. Alueiden komitea toivoo komission tekävän lisäehdotuksia, jotka koskevat turvallisuuden kannalta tärkeän henkilöstön sekä kansainvälistä liikennettä ohjaavan henkilöstön kieltenopetusta ja kielitaidon todistamista.

1.11. Alueiden komitea pitää tervetulleena halua lisätä rautateihin kohdistuvia investointeja kaikkialla EU:ssa, mutta korostaa, että tällaisissa investoinneissa on kiinnitettävä erityistä huomiota taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen. Alueiden komitea painottaa, että EU:n rautateiden infrastruktuuria tulisi kehittää niin, että se hyödyttää erityisesti jälkeenjääneitä ja syrjäisiä alueita, samalla kun otetaan huomioon kilpailua ja valtiontukia koskevat EU:n säännöt. Alueiden komitea ei hyväksy sellaisia investointeja, jotka keskittävät taloudellista kehitystä edelleen EU:n sydänalueille.

1.12. Alueiden komitea muistuttaa laadukkaiden rautatiepalvelujen olevan tärkeitä ympäristönsuojelun kannalta erityisesti vuoristoalueilla ja muilla luonnonkauniilla alueilla. Komitea kehottaa komissiota tekemään ehdotuksia sekä maantielikenteen että rautatieliikenteen infrastruktuurimaksuiksi, joissa otetaan asianmukaisesti huomioon molempien liikennemuotojen ympäristövaikutukset. Tavoitteena tulee olla liikenteestä aiheutuvan melun kokonaistason alentaminen ja haitallisten ympäristövaikutusten vähentäminen sekä ympäristöltään herkkien alueiden läpi kulkevien rautatelinjojen sähköistämisen, jotta näiden alueiden kautta kulkevassa liikenteessä voidaan mahdollisimman paljon hyödyntää sähkövoimaa.

1.13. Alueiden komitea odottaa myös, että infrastruktuuri-rahoitusta koskevissa ehdotuksissa selvitetään huolellisesti erilaisten käyttömaksujen vaikutukset liikenteen hintoihin ja siten eurooppalaisten sijoituspaikkojen kilpailukykyyn ja luodaan mahdollisimman pian asianmukaiset puitteet terveille alueellisille kilpailuolosuhteille.

2. Eri ehdotuksia koskevat huomiot

2.1. Rautateiden turvallisuus

2.1.1. Alueiden komitea pitää tervetulleena pyrkimystä EU:n rautateiden turvallisuuden parantamiseksi, mutta korostaa, ettei tällaisen järjestelmän tule johtaa sellaisten vähimmäisvaatimusten asettamiseen, jotka kaikki jäsenvaltiot voisivat hyväksyä. Komitea kannattaa turvallisuusmääräysten parantamista ja tiukkojen turvallisuusvaatimusten asettamista, jotta EU:n kansalaiset ja pk-yritykset voivat luottaa yhteisön rautatiejärjestelmään.

2.1.2. Alueiden komitea katsoo, että on tarpeen harmonisoida turvallisuusmääräyksiä koko Euroopan unionissa, jotta rautatieverkostot voidaan asteittain avata erilaisille kansainvälisen rautatierahdiliikenteen harjoittajille.

2.1.3. Yhteisten määräysten asettaminen, toimivallan ja vastuualueiden selkeä jako jäsenvaltioiden, infrastruktuurien hallinnon ja rautatieliikenteen harjoittajien välillä sekä liikenteenharjoittajilta vaadittavan tason ja pätevyysvaatimusten avoimuus ovat ehdottomia edellytyksiä tämän kuljetusmuodon korkean turvallisuustason takaamiseksi.

2.1.4. Askel oikeaan suuntaan on perustaa kansallisia turvallisuusvirastoja, jotka vastaavat turvallisuuden sääntelystä ja valvonnasta sekä niihin liittyvien toimien yhteensovittamisesta yhteisön tasolla. Yhteisön yhtenäisen turvallisuustodistuksen luominen on hyvä pitkän tähtäimen tavoite, mutta nykyisessä siirtymävaiheessa on varmistettava, että jäsenvaltioiden omat turvallisuustodistukset takaavat kansallisten säännösten noudattamisen, liikkuvan kaluston säännöstenmukaisuuden sekä henkilökunnan pätevyyden.

2.1.5. Alueiden komitea haluaa kiinnittää komission huomion turvallisuusongelmiin, matkustajiin kohdistuviin negatiivisiin vaikutuksiin sekä selkeän vastuuvollisuuden puutteen, jotka saattavat aiheutua rautateiden yksityistämisestä ja sen seurauksena olevasta pirstaloitumisesta, kuten Yhdistyneessä kuningaskunnassa hiljattain on koettu.

2.1.6. Alueiden ja väestön suojelun turvaamiseksi alueiden komitea toivoo, että alue- ja paikallisviranomaiset, jotka vastaavat paikallisesta liikennepolitiikasta ja maankäytön suunnittelusta, voisivat osallistua aktiivisesti yhteisten turvallisuustavoitteiden laatimiseen. Erityisesti tämä pätee kysymyksiin, jotka koskevat asukkaiden altistumista rautateiden rahtikuljetuksista aiheutuville vaaroille, herkkien tai tiheästi asuttujen alueiden läpi tapahtuvia kuljetuksia sekä matkustajaliikenteen käyttämiä rautatieosuuksia.

2.1.7. Alueiden komitea pitää tervetulleena turvallisuudirektiivin V luvussa esitettyjä ehdotuksia, jotka koskevat onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkimuksen riippumattomuutta. Alueiden komitea kannattaa erittäin voimakkaasti toteamusta, jonka mukaan tutkimuksessa ei missään tapauksessa pyritä osoittamaan syyllisyyttä tai vastuuta.

2.1.8. AK on vahvasti sitä mieltä, että oikeudelliset menettelyt eivät missään tapauksessa saa viivästyttää tai estää onnettomuutta koskevan tutkimuksen kulkua, jotta varmistetaan, että tutkimuksessa paljastuvat turvallisuutta koskevat seikat voidaan ottaa huomioon ja suositukset panna käytäntöön niin pian kuin mahdollista. Alueiden komitea katsookin, että on käynnistettävä kaksi erillistä prosessia: yhtäältä onnettomuuden syyn tutkinta, jonka perusteella voidaan antaa suosituksia tulevien vaaratilanteiden ehkäisemiseksi, sekä toisaalta oikeusprosessi rikosoikeudellisen vastuun selvittämiseksi.

2.1.9. ”Yhteiskunnalle aiheutuvia vaaroja” koskevia yhteisiä turvallisuustavoitteita ja yhteisiä turvallisuusmenetelmiä laadittaessa on mainittava selkeästi, että alueyhteisöt osallistuvat kansallisten turvallisuusviranomaisten toimivaltaan kuuluvien kansallisten tavoitteiden ja menetelmien määrittelyyn.

2.1.10. On myös tärkeää mainita direktiivissä selkeästi, että asianomaisten alue- ja paikallisviranomaisten (samoin kuin muiden mainittujen toimijoiden) on saatava tiedot tutkimuksista ja niiden tuloksista. Niiden on myös voitava osallistua tutkimuksen puitteissa tapahtuvaan työhön, mikäli ne sitä toivovat.

2.2. Verkostojen yhteentoimivuus

2.2.1. Alueiden komitea on samaa mieltä siitä, että rautateiden yhteentoimivuuden puute haittaa merkittävästi todellisen

eurooppalaisen rautatiejärjestelmän kehittämistä. Liikkuvan kaluston turvallisuustodistuksia koskevat säännökset ovat tervetulleita, samoin kuin pyrkimys hankkia sellaista standardimallista liikkuvaa kalustoa, jota voidaan käyttää valtiolliset rajat ylittävässä liikenteessä, mikäli lastausjärjestelmien ja raideleveyden asettamat rajoitteet sen sallivat. Ennen yhteentoimivuuden teknisten eritelmien (YTE) hyväksymistä on pyrittävä edistämään jäsenvaltioiden vastavuoroisia tunnustamisjärjestelmiä, jotta voidaan välttää liikenteen turvallisuutta haittaavat toimintahäiriöt, erityisesti sekaliikenteessä (matkustaja- ja tavaraliikenne).

2.2.2. Alueiden komitea pitää tervetulleena nykyisiä pyrkimyksiä tehdä ennakoivaa yhteistyötä ehdokasvaltioiden ja muiden valtioiden kanssa yhteentoimivuuden edistämiseksi.

2.2.3. Alueiden komitea kannattaa yhteentoimivuuden teknisten eritelmien laatimista koskevia ehdotuksia, liikkuvaa kalustoa koskevan rekisteröintijärjestelmän perustamista sekä infrastruktuuria ja liikkuvaa kalustoa koskevan luettelon luomista. Nämä ovat tärkeitä tekijöitä avoimuuden lisäämiseksi.

2.2.4. AK katsoo myös, että YTE:iden hyväksyminen harmonisoi tarjolla olevaa liikkuvaa kalustoa ja laajentaa näin tavarantoimittajien valikoimaa ja suurentaa valmistettavia sarjoja. Tämä puolestaan laskee todennäköisesti liikkuvan materiaalin hintoja, mikä on edellytys sektorin tuottavuuden parantamiselle.

2.2.5. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei YTE:iden laatimiselle ja toteuttamiselle aseteta selkeää ja realistista aikataulua, semminkin, kun YTE-järjestelmä on määrä laajentaa koskemaan myös tavanomaista rautatieverkkoa. Yhteentoimivuutta koskevan direktiiviehdotuksen 2 artiklassa ehdotetaan direktiivin 2001/16/EY muuttamista siten, että sen 1 artiklaan lisätään kohta, jonka mukaan direktiivin soveltamisala laajennetaan 1. tammikuuta 2008 lähtien koskemaan koko rautatiejärjestelmää.

2.2.6. Alue- ja paikallisviranomaiset osallistuvat usein infrastruktuurien ja liikkuvan kaluston rahoittamiseen, tavanomainen raideverkko mukaan lukien. Siksi on tärkeää selvittää yhdenmukaistamisen kustannukset, sekä yhteentoimivuuden että turvallisuuden osalta. Erityisen tärkeää on, etteivät tästä koituvat kustannukset vaaranna aiemmin asetettuja prioriteetteja, kuten liikenteen pullonkaulojen poistamista sekä yhteyspisteiden luomista syrjäisten alueiden liittämiseksi Euroopan laajuiseen rahtiliikenneverkkoon. Alueiden komitea toivoo, että ennen kuin soveltamisala laajennetaan tavanomaisiin verkkoihin, selvitetään hankkeen taloudelliset vaikutukset ja määritellään realistiset prioriteetit yhteentoimivuuden edistämiseksi. On muistettava, että rautateiden liikenne on sekaliikennettä, joten YTE:ien soveltaminen koskee yhtä lailla myös valtakunnallista ja alueellista matkustajaliikennettä ja edellyttää näin asianomaisten liikkuvan kaluston ajantasaistamista.

2.2.7. Vaikka YTE:ien huomioon ottaminen koskee ehdotetun direktiivin mukaan ensisijaisesti vain uuden infrastruktuurin luomista (sekä korjaus- ja huoltotöitä) ja uuden materiaalin hankkimista, tavanomaisen verkon avautuminen toteutuu käytännössä vasta, kun kaikki infrastruktuurit ja liikkuva kalusto ovat vaatimusten mukaisia. Ensimmäisessä rautatiepaketissa asetetun aikataulun kiirehtiminen ei vaikuta aiheelliselta, kun otetaan huomioon nykyinen uudistus- ja korjaustahti.

2.2.8. YTE:ien hyväksyminen on siis ennakkoodellytys, jotta voidaan varmistaa liikkuvan kaluston mukauttamisen (tai vanhemman kaluston uudistamisen) tapahtuvan yhteentoimivuutta koskevien uusien säännösten mukaisesti. On myös syytä asettaa järkevä, noin viiden vuoden pituinen määräaika vaatimustenmukaisuuden toteuttamiselle, jotta voidaan suunnitella tarvittavat investoinnit – jotka joillakin alueilla saattavat olla hyvinkin vaativat.

2.3. Euroopan rautatieviraston perustaminen

2.3.1. Alueiden komitea kannattaa teknisen viraston perustamista. Kyseisen viraston tehtävänä on avustaa komissiota ja jäsenvaltioita rautatieverkkojen turvallisuutta ja yhteentoimivuutta koskevien säännösten harmonisoinnissa. Tavoitteena on yhdenmetyt eurooppalaisen rautatieverkon luominen.

2.3.2. On kuitenkin tarpeen varmistaa, että virastolle myönnettävät resurssit vastaavat sille annettuja tehtäviä ja että sille annettu toimivalta tutkimusten suorittamisessa on eri jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaista.

2.3.3. Alueiden komitea suosittelee, että Euroopan rautatieviraston tehtäväksi annetaan varmistaa, ettei liberalisointi johda turvallisuuden käytettävien varojen tai rautatieverkoston kiinteisiin infrastruktuureihin tehtyjen investointien vähentymiseen. Viraston tulisi valvoa, että matkustajat ja rahtiasiakkaat säilyttävät kaikki verkostosta saamansa edut.

2.3.4. Alueiden komitea panee huolestuneena merkille ne kielteiset vaikutukset, jotka Englannin kanaalin alitse kulkevan tunnelin rahtiliikenteelle on aiheutunut siitä, etteivät Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ole kyenneet estämään turvapaikanhakijoiden yrityksiä päästä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan kanaalitunnelin kautta. Tämä on vähentänyt huomattavasti kanaalin ali kulkevia rahtipalveluita.

2.3.5. Kun turvapaikanhakijoiden määrän voidaan tulevaisuudessa odottaa edelleen kasvavan ja työvoiman liikkumisen lisääntyvän EU:n sisällä, alueiden komitean mielestä olisi paikallaan tutkia mahdollisuutta perustaa kansainvälinen asiantuntijaryhmä, jonka tehtävä olisi tarkastella turvallisuuskysymyksiä ja yhteisiä toimintalinjoja unionin rautateiden osalta, kuten ilmaliikenteessä jo tehdään. Kyseinen asiantuntijaryhmä voisi mahdollisesti toimia ehdotetun Euroopan rautatieviraston sisällä.

2.3.6. Alueiden komitea toivoo, että komissio tekisi lisäehdotuksia ehdotetun rautatieviraston roolista suhteessa riippumattomiin tutkimuksiin, jotka suoritetaan vakavien tai kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien yhteydessä. Tavoitteena tulee olla varmistaa, että Euroopan tasolla pidetään yhteistä tietokantaa annetuista suosituksista. Alueiden komitea odottaa myös komission tekemän lisäehdotuksia siitä, tuleeko riippumattomien tutkimuselinten antamat suositukset panna täytäntöön kaikkialla unionissa.

2.4. Yhteisön liittyminen kansainvälisiin rautatiekuljetuksia koskevaan yleissopimukseen (COTIF)

2.4.1. Alueiden komitea tukee suositusta neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta neuvottelemaan ehdoista, joilla yhteisö voi liittyä COTIFIin. Liittymisen ehtona tosin on Vilnan pöytäkirjan voimaantulo.

2.5. Yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun direktiivin 91/440/ETY muuttaminen

2.5.1. Alueiden komitea panee merkille komission ja parlamentin halun nopeuttaa rautateiden rahtiliikenneverkon – jäsenvaltioiden sisäinen verkko mukaan lukien – avaamisprosessia koskemaan tavanomaista rautatieverkkoa kokonaisuudessaan. Näin kyseenalaistetaan aikataulu, josta sovittiin hyväksyttäessä ensimmäistä rautatiepakettia. Samoin kyseenalaistetaan Euroopan laajuista kansainvälistä rahtiliikenneverkkoa koskeva määritelmä jo ennen kuin on suoritettu suunniteltu arvio tämän ensimmäisen merkittävän uudistuksen vaikutuksista – ja kun vuonna 2001 annettujen direktiivien siirtäminen kansalliseen lainsäädäntöön on vielä kesken.

2.5.2. Alueiden komitea katsoo, ettei ole kiirettä muuttaa aiemmin asetettuja prioriteetteja, sillä ne eivät estä avaamasta rautatiemarkkinoita sellaisissa maissa, jotka haluavat niin tehdä ja joiden verkot voidaan nopeasti saattaa YTE:ien mukaisiksi. Samalla ne antavat realistisen sopeuttamismääräajan tiettyjen valtioiden perinteisille rautatieliikenteen harjoittajille. Ensimmäisessä rautatiepaketissa annetut säännökset antavat jokaiselle jäsenvaltiolle mahdollisuuden päättää kansallisten rahtiliikennemarkkinoidensa avaamisesta oman sisäisen tilanteensa ja rautateiden kehityssuunnitelmien mukaan. Kansallisten markkinoiden suunniteltu avaaminen vaarantaisi tietyissä tapauksissa perinteisten rautatieliikenteen harjoittajien taloudellisen tilanteen, sillä nämä suorittavat parhaillaan perusteellisia rakenneuudistuksia. Tämä vaikuttaisi kielteisesti työllisyyteen.

2.5.3. Alueiden komitea muistuttaa, että rautatierahtiliikenteen edistäminen on osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jonka eri toimia – ja erityisesti Marco Polo -ohjelmassa kaavailtuja toimia – on toteutettava rinnakkain: kyseessä ovat sellaiset toimet kuin maantie- ja rautatieinfrastruktuurien käytön hinnoittelu, sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistaminen ja noudattaminen, yhteentoimivuuden ja yhteisten turvallisuussäännösten toteuttaminen sekä syrjäisten alueiden kapasiteettirajoitusten lievittäminen ja niiden osallistumismahdollisuuksien lisääminen. Yleinen kansallisten rautatierahtiliikennemarkkinoiden suunniteltu avaaminen, muista edellä mainituista ehdoista riippumatta, ei parantaisi rautatieliikenteen

kilpailukykyä muihin kuljetusmuotoihin verrattuna. Se saattaisi johtaa siihen, että uudet liikenteenharjoittajat syrjäyttäisivät perinteiset rautatieliikenteen harjoittajat kaikkein kannattavimmilla markkinoilla, jälkimmäisten tappioksi, vaikka eräät näkökohdat saattaisivatkin olla positiivisia (pienen paikallisten liikenteenharjoittajien kehittyminen aluetasolla). Tällainen kehitys saattaisi kuitenkin entisestään vaikeuttaa heikoimmassa asemassa olevien alueiden mahdollisuuksia hyödyntää tehokkaita palveluita.

2.5.4. Näistä syistä alueiden komitea ei kannata ensimmäisessä rautatiepaketissa asetetun aikataulun kyseenalaistamista. Komitean mielestä olisi parempi keskittyä edelleen kansainvälisen euroopanlaajuisen rahtiliikenneverkon toteuttamiseen alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti.

2.5.5. Alueiden komitea pitää parempana, että kyseisen direktiivin toimeenpanossa noudatetaan alkuperäistä aikataulua, toisin sanoen, että sen ennakoedellytyksenä olisi komission antama kertomus aiempien direktiivien täytäntöönpanosta (direktiiviin 91/440/ETY sisältyvän 14 artiklan mukaan kertomus on määrä julkaista 15:een maaliskuuta 2005 mennessä).

3. Muutosehdotukset

Alueiden komitea ehdottaa seuraavia muutoksia:

3.1. Yhteisön rautateiden turvallisuutta koskeva direktiiviehdotus

3.1.1. Lisätään 4 artiklan 1 kohtaan seuraava:

"Yhteiskunnalle aiheutuvaa vaaraa koskevien kansallisten turvallisuussääntöjen laatimiseksi asianomaiset alue- ja paikallisviranomaiset osallistuvat niiden tavoitteiden ja menetelmien määrittelyyn, jotka kuuluvat kansallisten turvallisuusviranomaisten toimivaltaan."

3.1.2. Muutetaan 12 artiklan 1 kohtaa seuraavasti:

"Rautatieyrityksen veturinkuljettajat, turvallisuuden kannalta tärkeä henkilökunta ja junahenkilökunta, jotka ovat saaneet..."

3.1.3. Muutetaan 12 artiklan 2 kohtaa (ensimmäistä ja toista alakohtaa) seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että turvallisuustodistusta hakevilla rautatieyrityksillä on yhtäläinen ja ketään syrjimätön mahdollisuus kouluttaa veturinkuljettajia, turvallisuuden kannalta tärkeää henkilökuntaa ja junahenkilökuntaa, kun..."

ja

"Koulutusta on annettava reittitiedoista, käytösäännöistä, merkinanto- sekä ohjaus- ja hallintajärjestelmästä, liikennöitävillä reiteillä sovellettavista turvallisuus- ja hätätilannemenettelyistä sekä liikennöitävillä reiteillä tarvittavista kielistä".

3.1.4. Muutetaan 21 artiklan 3 kohtaa seuraavasti:

"3. Tutkinta on suoritettava mahdollisimman avoimesti siten, että kaikkia osapuolia kuullaan ja tulokset annetaan niiden käyttöön. Asianomaisille infrastruktuurin hallintoyrityksille ja rautatieyrityksille, turvallisuusviranomaiselle, asianomaisille alue- ja paikallisviranomaisille, uhreille ja heidän omaisilleen, vahingoittuneen omaisuuden omistajille, valmistajille, osallisena oleville pelastuspalvelulaitoksille sekä henkilökunnan ja käyttäjien edustajille on tiedotettava tutkinnasta ja sen tuloksista, ja niille on annettava tilaisuus osallistua menettelyyn siltä osin kuin se on mahdollista."

3.2. Yhteentoimivuutta koskeva direktiiviehdotus

3.2.1. Muutetaan 2 artiklan 2 kohtaa seuraavasti:

"Lisätään 1 artiklaan kohta 3 seuraavasti:

"3. Tämän direktiivin soveltamisala laajennetaan viisi vuotta kaikkien YTE:iden hyväksymisen jälkeen ja viimeistään 1. tammikuuta 2010 lähtien koskemaan koko rautatiejärjestelmää, lukuun ottamatta niitä infrastruktuureja ja liikkuvaa kalustoa, jotka on tarkoitettu ainoastaan paikalliseen, historialliseen tai matkailukäyttöön ja jotka ovat erillään muusta rautatiejärjestelmästä."

3.3. Direktiivin 91/440/ETY muuttamista koskeva ehdotus

3.3.1. Muutetaan 2 artiklan ensimmäinen kohta kuulumaan seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 18 kuukautta sen jälkeen, kun komissio on antanut kertomuksensa edeltävien direktiivien toimeenpanosta direktiivin 91/440/ETY 14 artiklan mukaisesti. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä."

Bryssel 10. lokakuuta 2002.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä ensimmäinen väliraportti”

(2003/C 66/03)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannon ”Taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevä ensimmäinen väliraportti” (KOM(2002) 46 lopullinen),

ottaa huomioon komission 1. helmikuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 6. helmikuuta 2002 tekemän päätöksen laatia aiheesta lausunto ja antaa lausunnon valmistelu ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon 14. marraskuuta 2001 antamansa lausunnon ”Toinen koheesiokertomus taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta” (CdR 74/2001 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon 15. helmikuuta 2001 antamansa lausunnon ”Euroopan aluepolitiikan rakenne ja tavoitteet laajentumisen ja maailmanlaajuistumisen yhteydessä: keskustelun avaus” (CdR 157/2000 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon 13. huhtikuuta 2000 antamansa lausunnon ”Kuudes kausikertomus Euroopan unionin alueiden sosiaalisesta ja taloudellisesta tilanteesta” (CdR 388/1999 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon Madeirassa 10.–11. tammikuuta 2000 ”Euroopan alueiden ja kuntien panos vuosien 2000–2006 rakennerahastouudistuksen käynnistämiseen” -seminaarisarjan osana aiheesta ”Kumppanuus-periaate” järjestämänsä seminaarin päätelmät,

ottaa huomioon 14. tammikuuta 1999 antamansa lausunnon ”Euroopan aluekehityssuunnitelma” (CdR 266/98 fin) ⁽⁴⁾,

ottaa huomioon ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan kesäkuun 24. päivänä 2002 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 101/2002 rev.), jonka esittelijä oli Vito D'Ambrosio (Marchen aluehallituksen puheenjohtaja, Italia, PSE),

hyväksyi 10. lokakuuta 2002 pitämässään 46. täysistunnossa seuraavan lausunnon.

I osa: Alueiden tilanne ja suuntauksset

Alueiden komitea

1.1. arvostaa sitä, että komissio on laatinut taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevän ensimmäisen väliraportin, jossa esitetään laajasti ja rakentavasti koheesiopolitiikan tulevaisuudesta Euroopan unionissa käytävää keskustelua.

1.2. arvioi myönteisesti koheesiosta viime vuosina saatuja tuloksia sekä Euroopan unionin aluepolitiikan positiivista kokonaisvaikutusta taloudellisen ja sosiaalisen koheesion vahvistamiseen yhteisössä. Komitea muistuttaa lisäksi, että koheesiopolitiikka on – kuten perustamissopimuksissa vahvistetaan – väline, jonka avulla toteutetaan solidaarisuuden, yhteistyön ja uudelleenjaon periaatteita ja josta on muodostunut yksi unionin kansojen ja alueiden välisen integraation kantavia voimia.

1.3. korostaa kuitenkin nykyisten jäsenvaltioiden alueilla saavutettujen edistysaskeleiden epätasaisuutta ja tähdentää etenkin sitä, että kun ajatellaan tuloja henkeä kohti, alueiden välillä on vielä huomattavia eroja, jotka aiheuttavat ja lisäävät vakavaa huolestuneisuutta heikosti kehittyneiden alueiden syrjäytymisen mahdollisesta kärjistymisestä.

1.4. toteaa, kuten jo toisesta koheesiokertomuksesta antamassaan lausunnossa, että tuleva laajentuminen kärjistää unionin alueiden välistä epätasapainoa ja että tämän vuoksi on sovellettava taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen koheesion politiikkaa, jonka yhteydessä otetaan huomioon myös maailmanlaajuistumisen vaikutukset talouselämään ja kansainvälisen kaupan asteittaiseen liberalisoimiseen.

1.5. kehottaa vahvistamaan koheesiopolitiikan alueellista ulottuvuutta perustamissopimuksen 158 artiklan mukaisesti. Artiklassa pyritään edistämään yhteisön sopusointuista kehitystä vähentämällä alueiden välisiä kehityseroja.

⁽¹⁾ EYVL C 107, 3.5.2002, s. 27.

⁽²⁾ EYVL C 148, 18.5.2001, s. 25.

⁽³⁾ EYVL C 226, 8.8.2000, s. 30.

⁽⁴⁾ EYVL C 93, 6.4.1999, s. 36.

1.6. vahvistaa, että unionin aluepolitiikkaa on pidettävä horisontaalisena politiikkana, jonka tavoitteena on kestävä kehitys. Tätä ajatellen on sovitettava yhteen politiikan eri alat, erityisesti yhteinen maatalouspolitiikka, liikenne- ja energiapolitiikka, kilpailupolitiikka, ympäristöpolitiikka sekä tutkimus- ja kehityspolitiikka, innovaatiopolitiikka sekä perus- ja ammatikoulutuspolitiikka.

1.7. kehottaa komissiota suuntaamaan kyseiset politiikan alat voimakkaasti siten, että niiden avulla edistetään koheesiota, jolla on keskeinen rooli unionin kansojen ja alueiden integraatioprosessissa.

1.8. kehottaa komissiota syventämään aluepolitiikkaa kehityksen osatekijänä Euroopan aluekehityssuunnitelman sekä aluesuunnittelusta vastaavien eurooppalaisten ministereiden konferenssin (CEMAT) valmistelujen pohjalta sellaisten toimien edistämiseksi, joilla pyritään poistamaan keskuksista ja syrjäalueista koostuvan järjestelmän epätasapaino kehittämällä taajamien, maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden yhteistyötä, jotta yhteisön aluetta kehitetään monikeskuksiseksi.

1.9. toteaa, että jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisyhteisöjen on läheisyysperiaatteen mukaisesti osallistuttava nykyistä enemmän ja tuloksekkaammin koheesiopolitiikan laadintaan ilman että se johtaa aluekehityspolitiikkojen uudelleenkansalistamiseen.

1.10. korostaa, että alueellinen ulottuvuus edistää naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien politiikan toteuttamista ja on välttämätön edellytys todellisen taloudellisen ja sosiaalisen koheesion saavuttamiseksi.

Osa II: Keskustelujen kehittyminen

Alueiden komitea

2.1. ottaa huomioon, että komissio pitää 0,45:ttä prosenttia yhteisön bruttokansantuotteesta koheesiopolitiikalle varattuna vähimmäisrahoituksena ja toteaa, että uudessa aluepolitiikassa tuettavien alueiden kehittämistoimien ja tarvittavien määrärahojen on vastattava toisiaan nykyistä tarkemmin.

2.2. pitää asianmukaisena sitä, että säilytetään heikosti kehittyneitä alueita koskeva nykyinen tukikelpoisuusehto ja etenkin asukaskohtaisten tulojen kynnyсарvo, jonka avulla määritetään kuuluminen tavoitteen 1 alueiden piiriin (75 prosenttia unionin keskitulosta henkeä kohti). Alueiden komitea kehottaa kuitenkin Euroopan komissiota pohtimaan täydentäviä kriteerejä, joissa otetaan huomioon erityistilanteet.

2.3. on tyytyväinen komission ehdotukseen, jossa mainitaan ensisijaisina heikosti kehittyneitä alueita koskevat toimet. Komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, ettei tässä yhteydessä tule edistää kahden nopeuden aluepolitiikkaa, sillä heikosti kehittyneiden ja muiden alueiden eroja ei voi selittää yksinkertaisesti jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden eroilla.

2.4. kehottaa komissiota antamaan tavoitteen 1 ulkopuolelle jääville alueille joko mahdollisuuden asianmukaiseen asteittain poistettavaan tukeen (phasing out), jota korotetaan, jos alue jää laajentumisen jälkeen tavoitteen ulkopuolelle tilastollisten vaikutusten vuoksi, tai mahdollisuuden tulla luokitelluksi uuden tavoitteen 2 piiriin kuuluvaksi tukikelpoiseksi alueeksi.

2.5. toteaa, että toisin kuin toisessa koheesiokertomuksessa, ensimmäisessä väliraportissa ei käsitellä tavoitteen 2 piiriin kuuluvia alueita ja korostaa, että yhteisön tuen säilyttäminen "muilla kuin heikosti kehittyneillä alueille" on oikeutettua, koska monilla alueille on edelleen rakenneuudistuksesta ja talouskehityksestä johtuvia ongelmia ja koska rakennerahastot ovat tarpeellinen tukiväline alueellisen kehityspotentialin lisäämiseksi koko EU:ssa, sillä ne tuottavat välttämätöntä lisäarvoa.

2.6. vahvistaa kannattavansa toisessa koheesiokertomuksessa esitettyä komission lähestymistapaa, jossa täsmennetään uuden tavoitteen 2 päämääräksi alueiden välisten erityisten epätasapainojen poistaminen. Komitea katsoo lisäksi, että tulevan aluepolitiikan laatimisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueisiin, joilla on maantieteellisestä asemastaan johtuvia pysyviä haittoja.

2.7. kehottaa komissiota täsmentämään eri rahastojen ja "muille kuin heikosti kehittyneille alueille" kohdistettujen toimien sellaisia integraatiomuotoja, joissa asetetaan myös saatujen kokemusten perusteella etusijalle rakenteelliset kehitysstrategiat (liikenne, viestintä, vesi- ja energiaverkot, tutkimus ja teknologinen kehitys) sekä paikallisresurssien hyödyntäminen (henkilö- ja luonnonresurssit sekä kulttuuriset ja sosiaaliset voimavarat). Alueiden tai muiden toimivaltaisten institutionaalisten tahojen tulisi tässä yhteydessä voida päättää alue- ja aihekohtaisesti varojen jakamisesta, kun ensin on sovellettu jäsenvaltioiden ja alueiden välisen jaon yleiskriteeriä ja otetaan huomioon varojen nykyinen jako. Komitea esittää yleisluonteisen toivomuksen, ettei uudelle tavoite 2:lle varattava rakennerahastotuen kokonaisosuus olisi pienempi kuin nykyisen ohjelmointikauden vastaava osuus.

2.8. ehdottaa, että kyseisillä alueille komission toimet toteutetaan kohdennetuilla resursseilla, joiden suuruus riippuu ilmiöiden vakavuudesta ja että rajanylittävää ja alueiden välistä yhteistyötä edistetään aloilla, joilla se on mahdollista ottaen toimissa huomioon aluehallitusten määrittämät ohjelmien painopisteet ja yhteensopivuus yhteisön tavoitteiden kanssa.

2.9. toteaa, kuten jo toisesta koheesiokertomuksesta antamassaan lausunnossa, että nykyiset toimenpidevälineet (tavoite 2, tavoite 3 jne.) on integroitava alueittain.

2.10. korostaa, että rajanylittävä ja alueiden välinen yhteistyö on vakiinnutettava ja sitä on vahvistettava toiminnallisena välineenä niin aluepolitiikan kuin nykyistä tasapainoisemman Euroopan kehittämisen yhteydessä. Erityisesti yhteistyö EU:n ulkorajojen yli korostuu EU:n laajentumisen jälkeen. Valtiolliset rajat ylittävän yhteistyön tarjoaman huomattavan eurooppalaisen lisäarvon vuoksi unionin kaikessa toiminnassa on paikalliset ja alueelliset kehityshankkeet voitava siirtää valtiolliset rajat ylittävälle tasolle, mikäli se on toivottavaa.

2.11. suositaa, että komissio yksinkertaistaisi nykyistä päättäväisemmin menettelytapoja, joiden avulla voidaan todelista läheisyysperiaatetta noudattaen ja kumppanuusperiaatteen mukaisesti täsmentää sekä komission roolia (yleisten periaatteiden määrittely ja tekninen tuki periaatteiden toteuttamiseksi) että eri tavoin rakentuneiden jäsenvaltioiden roolia (suunnittelu ja rahastojen hallinto).

2.12. kehottaa komissiota tekemään kaikkensa, jotta rakennepoliittisten rahoitusvälineiden (EAKR, EMOTR ja ESR) koordinointi olisi nykyistä tiukempaa ja tehokkaampaa. Rahoitusvälineet on kohdistettava yhteisvaikutusta tuottaviin politiikan aloihin ja integroitava alueiden taloudellisen ja sosiaalisen koheesion kehittymistä ajatellen.

2.13. korostaa, että kaikki politiikanalat, jotka vaikuttavat voimakkaasti alueisiin ja jotka koskevat kilpailua ja verotusta, vaikuttavat osaltaan myös koheesiotavoitteeseen. Aluetukia ja alueellisia tavoitteita sekä laajentumista ajatellen komitea kehottaa komissiota

- a) arvioimaan epätasapainoisten tilanteiden lisääntymisen estämiseksi 15:n jäsenvaltion EU:ssa mahdollisuutta säilyttää nykyiset tukialueet perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohtien perusteella
- b) edistämään aluetukien myöntämismenettelyjen yksinkertaistamista.

Bryssel 10. lokakuuta 2002.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheista:

- ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Yhteistyöhön perustuva toimintatapa Euroopan matkailun tulevaisuutta varten”, ja
- ”Komission kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Syyskuun 21. päivänä pidetyn Eurooppa-neuvoston seuranta: Euroopan matkailualan tilanne”

(2003/C 66/04)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle ”Yhteistyöhön perustuva toimintatapa Euroopan matkailun tulevaisuutta varten” (KOM(2001) 665 lopullinen),

ottaa huomioon komission kertomuksen neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle ”Syyskuun 21. päivänä pidetyn Eurooppa-neuvoston seuranta: Euroopan matkailualan tilanne” (KOM(2001) 668 lopullinen),

ottaa huomioon komission 15. marraskuuta 2001 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 6. helmikuuta 2002 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon komission tiedonannosta neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle ”Matkailuun liittyvän työllistämispotentiaalin tehostaminen” antamansa lausunnon (KOM(1999) 205 lopullinen) (CdR 291/1999 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan 24. kesäkuuta 2002 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 99/2002 rev.), jonka esittelijä oli Alfonso Andria, Salernon maakunnanvaltuuston puheenjohtaja (I, PPE),

katsoo, että Luxemburgissa marraskuussa 1997 (4.–5.11.1997) järjestetty Euroopan matkailua ja työllisyyttä käsitellyt konferenssi, työllisyyttä koskenut Luxemburgin Eurooppa-neuvoston kokous (21.–22.11.1997) ja 26. marraskuuta 1997 kokoontuneen matkailuneuvoston päätelmät ovat tarjonneet laajan ja järjestelmällisen politiikkaa ja ohjelmia käsittelevän foorumin, jossa etusijalle asetetaan Euroopan matkailun tasapainoisesta ja kestävästä kehityksestä saatavat hyödyt,

ottaa huomioon komission esittämän tiedonannon ”Matkailuun liittyvän työllistämispotentiaalin tehostaminen” (KOM(1999) 205 lopullinen), joka on laadittu komission 1998 perustaman, matkailualan ja työllisyysvirtojen suhteita analysoineen korkean tason työryhmän päätelmien pohjalta (Euroopan matkailuala – uudet yhteistyömuodot työllisyyden edistämiseksi: matkailua ja työllisyyttä käsittelevän korkean tason työryhmän päätelmät ja suosituksen, Euroopan komissio),

sekä katsoo, että kyseinen tiedonanto loi pohjan 21. kesäkuuta 1999 kokoontuneen neuvoston päätelmille, joissa komissiota ja jäsenvaltioita kehoitettiin toimimaan tiiviissä yhteistyössä, jotta matkailun mahdollista osuutta kasvuun ja työllisyyteen lisättäisiin etenkin seuraavilla neljällä aihealueella:

1. tiedotus
2. koulutus

⁽¹⁾ EYVL C 317, 6.11.2000, s. 40.

3. laatu

4. kestävyys,

katsoo, että 21. kesäkuuta 1999 järjestetty matkailua ja työllisyyttä käsitellyt neuvoston kokous sekä muiden toimielinten reaktiot⁽¹⁾ ovat lisänneet tietoisuutta siitä, että matkailualan kasvukehityksestä kiinnostuneiden osapuolien (jäsenvaltiot, matkailualan ammattilaiset, kansalaisyhteiskunta ja yhteisön toimielimet) vuoropuhelua tulee tehostaa,

katsoo, että käsiteltävänä oleva tiedonanto ”Yhteistyöhön perustuva toimintatapa Euroopan matkailun tulevaisuutta varten” vahvistaa pyrkimyksiä tehdä kaikkien asianomaisten toimijoiden välisestä avoimesta koordinoitimenetelmästä toimiva (Lissabonin Eurooppa-neuvosto) myös eurooppalaista hallintotapaa koskevan valkoisen kirjan suuntaviivojen mukaisesti; sen mukaan seuraavat toimet ovat erityisen kiireisiä:

1. matkailualan tietopohjan laajentaminen
2. alan yritysten kilpailukyvyyn parantaminen
3. kestäväan kehitykseen liittyvien kasvunäkymien parantaminen
4. uusien työpaikkojen syntymisen edistäminen,

katsoo, että tiedonannossa mainitaan useaan otteeseen, että kansalaisyhteiskunnan, matkailualan ja matkailualan toimijoiden unionin eri alueilla tulee osallistua yhteisön matkailupolitiikan laatimiseen, jotta luotaisiin interaktiivinen kanava matkailualan tarjonta- ja kysyntäkehitystä sekä käynnissä olevia muutoksia koskevien tietojen vaihtamiseksi reaaliajassa ja otettaisiin huomioon myös yhteiset ongelmat,

katsoo, että kyseisessä asiakirjassa korostetaan, että on kehitettävä pikaisesti eri instituutioiden välistä yhteistyötä alue- ja paikallishallinnon eri tasoilla sekä alue- ja paikallisviranomaisien ja Euroopan unionin toimielinten ja elinten välillä,

katsoo, että edellä mainitut institutionaaliset ja yhteiskunnalliset toimijat on kutsuttava mukaan niiden väistämättömien ongelmien käsittelyyn, joihin muun muassa Euroopan parlamentin jäsen Helena Torres Marques (P) viittasi Euroopan parlamentin aluepolitiikka-, liikenne- ja matkailuvaliokunnan kokouksessa 19. maaliskuuta 2002,

katsoo, että matkailualan tilanne Euroopassa on komission tiedonannon ”Syyskuun 21. päivänä pidetyn Eurooppa-neuvoston seuranta: Euroopan matkailualan tilanne” perusteella parempi kuin heti syyskuun 11. päivän 2001 jälkeen tehtyjen arvioiden mukaan voitiin odottaa, vaikka matkailualalla onkin ilmaantunut uusia suuntauksia, jotka muuttavat ja monimutkaistavat matkailun maantieteellistä jakautumaa,

katsoo, että myös taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevässä, komission 30. tammikuuta 2002 antamassa ensimmäisessä väliraportissa esitetyn analyysin perusteella rakennerahastoihin liittyvän kehityspolitiikan yhteydessä tulee vuodesta 2006 lähtien ottaa huomioon niiden alueiden näkemykset, joiden talous perustuu pääasiassa matkailuun, arvioida tarkkaan sellaisten yhteisöaloitteiden vaikutuksia kuin Leader, Interreg, Urban ja Equal sekä suunnitella muita toimintastrategioita paikalliskehityksen järjestelmiin erityisesti tavoitteen 1 piiriin kuuluvilla alueilla,

katsoo, että Agenda 21 -toimintaohjelmassa tavoitteeksi asetetaan kestävä kehityksen edistäminen ja ekoturismin käynnistäminen siten, että alue- ja paikallisviranomaiset osallistuvat täysipainoisesti toimintaan,

ottaa huomioon, että tänä kansainvälisen ekoturismin teemavuotena 2002 järjestetään syyskuussa Johannesburgissa kestävä kehityksen huippukokous,

⁽¹⁾ Ks. Euroopan parlamentin 18.2.2000 antama päätöslauselma, AK:n 15.6.2000 antama lausunto CdR 291/1999 fin – EYVL C 317, 6.11.2000, s 40 ja TSK:n 26.1.2000 antama lausunto CES 93/2000.

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannossaan mainitsemat viisi painopistealaa Euroopan matkailun tulevaisuuden kehittämistä varten:

- tiedottaminen: tietojen vaihdon ja levittämisen edistäminen erityisesti uuden tekniikan avulla
- koulutus: koulutuksen parantaminen matkailualan ammattitaidon kohentamiseksi
- laatu: matkailutuotteiden laadun parantaminen
- kestävyys: ympäristönsuojelun parantaminen (Agenda 21 -toimintaohjelman innovatiivisten sovellustyyppien erittely)
- uusi teknologia: tieto- ja viestintätekniikkaan perustuvien palveluiden käytön ja vaikutusten hallinta matkailualalla,

hyväksyi 10. lokakuuta 2002 pitämässään 46. täysistunnossa yksimielisesti seuraavan lausunnon.

YLEISTÄ

1. "We have much more in common than we have to separate us."

Edellä oleva viittaus Maailman matkailujärjestön (World Tourism Organization, WTO) Travel and Tourism Recovery -komitean toisen kokouksen (15. maaliskuuta 2002, ITB Berliini) johdosta laaditun kertomuksen The Impact of the September 11 Attacks on Tourism: The Light at the End of the Tunnel alussa olevassa tiivistelmässä mainittuun periaatteeseen kiteyttää käsillä olevan asiakirjan perusfilosofian. On muistettava, että Euroopan matkailuala voi luottaa luultua paljon syvemmän kulttuurisen identiteetin luomaan lisäarvoon. Tämän vuoksi on lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä pyrittävä toimimaan kahdella tavalla:

- a) On hyödynnettävä sellaisia kanavia, joiden avulla pyritään yhdenmukaistamaan tarjonnan standardeja laajasta ja monille toimintaympäristöille yhteisestä lähtökohdasta (alkaen yhtenäisvaluutasta).
- b) On yhdenmukaistettava paikallis-, alue-, valtio- ja unionitason politiikkoja viidellä matkailun painopistealalla: tiedotus, koulutus, laatu, kestävyys ja uudet teknologiat.

2. Vuoden 2001 syyskuun 11. päivän tapahtumien vaikutukset ovat osoittautuneet niiden ennusteiden mukaisiksi, joissa arvioitiin ensimmäisten myönteisten merkkien ilmaantuvan kuusi kuukautta terrori-iskun jälkeen. Ensimmäisissä arvioissa Euroopan matkailuun kohdistuvien seurausten sitä vastoin odotettiin olevan paljon vakavampia. Matkailu on Maailman matkailujärjestön mukaan tätä nykyä lisääntynyt selvästi, vaikka matkailijavirrat ovat selkeästi jakautuneet eri tavoin kuin aiemmin. Mannertenvälinen lentoliikenne on vähentynyt huomattavasti, mutta tämän monille aloille haitallisen kehityksen vaikutukset on jossain määrin onnistuttu kompensoimaan kotimaanmatkailulla.

3. Matkailijavirtojen aiemmasta poikkeavan jakautumisen vuoksi tietyt matkailun osa-alueet ovat kärsineet muita enemmän. Pienet matkanjärjestäjät, suhteellisen merkittävien urheilu- ja kulttuuritapahtumien järjestäjät, kotimaanmatkailupakettien myyjät, pienet lentoyhtiöt ja muut pienet toimijat ovat yleisesti ottaen selviytyneet kriisistä muita paremmin.

4. Tämä on merkki siitä, että vuoden 2001 syyskuun 11. päivän tapahtumien jälkeen maailmanlaajuinen talous on hidastunut huomattavasti, mikä on suosinut talouskasvun strategioiden pohdintaa paikallistasolla. Tilanne on näin ollen ollut edullinen alueellisille kehitysjärjestelmille, vaikkakaan ne eivät aina ole hyödyntäneet sitä. On siirrytty maailmanlaajuisesta tarkastelutavasta paikalliseen näkökulmaan.

5. Kuten Maailman matkailujärjestön edellä mainitussa kertomuksessa korostetaan, matkailun ennustetaan piakkoin taas lisääntyvän. Mitä kriisistä siis voidaan oppia? Millainen orgaaninen reagointimalli on luotava vastaavanlaisia yhtä vaikeita tilanteita varten? On selvää, ettei unionitasolla ole strategisesti koordinoitua toimintatapaa: terrori-iskujen jälkeen syntyneen yllättävän ja monimutkaisen kriisin puhjettua ei ollut havaittavissa yhteistä reagointitapaa.

6. Kuten komission tiedonannosta käy ilmi, "Euroopan matkailuala on esittänyt useita toimenpidepyyntöjä. Se korostaa etenkin, että Euroopan ulkopuolisen myynninedistämisen koordinoitua tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan aiemmin, ja se on pyytänyt komissiota olemaan aktiivinen Euroopan markkinoinnissa turvallisena matkakohteena".

7. Tiedonannon päätelmät ovat täysin kannatettavia, sillä niissä täsmennetään etenkin yhteistyöhön perustuvaa lähestymistapaa soveltavien toimien keskittämiskohde. Kyseisillä toimilla "korostetaan kaikkien matkailun sidosryhmien etujen parempaa yhdistämistä yhteisön politiikoissa ja matkailua koskeissa aloitteissa sekä matkailualan ja muiden osapuolten välisen vuoropuhelun parantamista".

SUOSITUKSET

1. **Alueiden komitea kannustaa noudattamaan yhteistyöhön perustuvaa lähestymistapaa ja soveltamaan avointa koordinoitimenetelmää, mutta painottaa voimakkaasti avoimuuden sekä demokratian periaatteiden mukaisen parlamentaarisen valvonnan merkitystä**

Alue- ja paikallisviranomaisten määräävä rooli on tässäkin tapauksessa ainoa käytettävissä oleva väline Euroopan unionin käynnistämän alueellisen koheesiopolitiikan tehtävän korostamiseksi: jakamista ei voi toteuttaa ilman osallistumista. Aluehallinto on tehokas vain jos sen lähtökohdat ovat ruohonjuuritasolla. Innovatiivisten välineiden antaminen ylhäältä ei tarkoita, että niillä olisi myönteinen vaikutus. Kun sen sijaan otetaan vastaan ruohonjuuritasolta tulevia ehdotuksia ja virikkeitä, mahdollistetaan vuoropuhelu ja molemminpuolinen kuunteleminen. Poliittinen federalismi muuttuu hallinnolliseksi federalismiksi sekä institutionaaliseksi, taloudelliseksi ja yhteiskunnalliseksi kumppanuudeksi.

Matkailun kehittämispolitiikkaa on toteutettava tästä lähtökohdasta: todellinen Euroopan matkailualan verkosto voi syntyä vain jos seurataan ja tarkkaillaan huolellisesti nykytilannetta. Tarpeiden sekä vastaanottavien ja muiden rakenteiden kartointus ja liikennereittien arviointi ovat sellaisen kokonaisvaltaisen hankkeen perusta, jossa etusijalle asetetaan matkailijan turvallisuus.

AK panee merkille, että komissio ilmaisee tiedonannossaan⁽¹⁾ huolensa siitä, ettei paikallis- ja alueviranomaisten kanssa ole työryhmissä edistytty riittävästi (tämän lausunnon sivuilla 3–4 korostetuilla) viidellä ensisijaisella avainalueella. Hyvän hallintotavan hengessä alueiden komitea kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään tehokkaita työtapoja, joilla paikallis- ja aluehallinto saadaan sitoutumaan sen varmistamiseen, että tulevaisuudessa kehitetään toimintalinjoja, jotka täydentävät perustason matkailutoimintaa ja tarjoavat sille lisäarvoa.

2. **Alueiden komitea suosittaa lisäämään julkisten ja yksityisten toimijoiden vastuuta**

Alhaalta ylöspäin suuntautuva toimintatapa merkitsee ajattelutavan radikaalia uudistusta: julkisen ja yksityisen perinteiset rajat muuttuvat. Kysymyksessä eivät enää ole riippuvuussuh-

teeseen sidotut toimijat vaan pikemminkin tasavertaiset kumppanit kehittämissuunnitelmassa, jonka tavoitteena on laaja-alainen kansalaisuuden käsite. Kansalainen ei ole enää aluehallituksen toimien kohde, vaan hänen tulee asettua ehdolle hallitsemaan aluetta alue- ja paikallisviranomaisten edistämän institutionaalisen toiminnan puitteissa.

Näin syntyy yhteisvaikutus, joka parantaa myös matkailualan kilpailukykyä. Tehokkainta tapaa voiton saamiseksi ei enää etsi yksittäinen yritys (tai yritysten yksittäinen liittouma), vaan soveltuvinta keinoa markkinoiden kohtaamiseksi etsitään sen alueellisen järjestelmän puitteissa, johon yritys kuuluu. Tämän lähestymistavan avulla – jonka tietyt tutkijat määrittelevät geo-yhteisöjen (geo-communities) perustamiseksi – hallitaan siirtyminen villistä ja kontrolloimattomasta maailmanlaajuistumisesta ”normitettuun ja kestäväan maailmanlaajuistumiseen”.

Kestävä kehitys edellyttää alueen ja sen mahdollisuuksien tuntemista: paikallisolojen hyödyntäminen on tärkein edellytys ekoturismin luomiseksi ja säilyttämiseksi.

3. **Alueiden komitea edistää toimia Euroopan matkailun kehittämiseksi ja mainostamiseksi maailmanlaajuisilla matkailumarkkinoilla**

Ennen minkä tahansa tuotteen markkinointia on aiheellista keskittyä markkinoitavan tuotteen ominaispiirteisiin asiakkaan kannalta. Matkailualalla kuvan matkailutuotteesta tulisi olla etusijalla suhteessa matkailupalvelujen tarjonnan edistämiseen missä tahansa hallinnollisesti tai alueellisesti rajatuissa puitteissa.

Olennaista on, että mitä tahansa säädöshanketta suunnitellaankin, matkailijan tulisi olla etusijalla. Kehittyneimpien markkinointiteorioiden mukaan tarjonta on profiloitava mahdollisen käyttäjän tarpeiden pohjalta, jotta luotaisiin todelliset käyttäjäyhteisöt, jotka toimivat vastavuoroisesti niille suunnatun tuotteen kanssa. Sen sijaan, että keskitytään yhteen EU-tuotteeseen, AK katsoo, että nyt komissiolla on ainutlaatuinen tilaisuus lisätä paikallis- ja aluetasolla tehdyn työn arvoa hyödyntämällä tietoteknisten järjestelmien etuja parhaalla mahdollisella tavalla. Yksi yhtenäinen Internetiin perustuva verkko auttaisi palvelujen tarjoajia ja matkailijoita etsimään ja löytämään tarvitsemansa entistä paremmin nykyisestä valtavasta tietomassasta. Komissio voisi EU-tuotetta kehittämättä edistää sellaisen järjestelmän luomista, joka saattaa palvelujen tarjoajat ja matkailijat yhteen aiempaa tehokkaammin.

⁽¹⁾ KOM(2001) 665 lopullinen (liite 1, s. 23).

Euroopan komission tulee yhteistyössä alue- ja paikallisviranomaisten ja matkailualan kanssa kehittää osana TTK:n kuudetta puiteohjelmaa toimia, joilla nopeutetaan uuden teknologian käyttöönottoa matkailualan yritysten ja matkailukohteiden hallinto- ja tiedotusjärjestelmissä.

Toimet ovat erityisen tärkeitä nykytilanteessa, jota leimaa matkailualan toimeliaisuuden tietty hidastuminen, jotta alaa voidaan kehittää entistä kilpailukykyisemmäksi.

Vaikuttaakseen osaltaan Euroopan matkailun orgaanisen kehityksen muotoiluun etenkin paikallisyhteisöjen osallistumisen avulla alueiden komitea ehdottaa tiettyjen, yhteisön politiikko- ja ilmentävien menettelytapojen linjaamista matkailualalla.

A. *On yhdenmukaistettava EU:n jäsenvaltioiden liikenneverkkojen (maantiet, rautatiet, laiva- ja lentoliikenne) turvallisuus- ja laatutasoa, jotta taattaisiin vapaa-aikaan liittyvien liikennevirtojen sujuvuus*

Alueiden komitea on samaa mieltä Euroopan komission kanssa siitä, että liikennepalvelujen vapauttaminen ja liikenneverkkojen kehittäminen, yhtenäismarkkinoiden toiminnan paraneminen sekä tietoyhteiskunnan välineiden saatavuuden parantaminen helpottavat kansalaisten liikkumista ja vaikuttavat osaltaan matkailijavirtojen kansainvälistymiseen.

Alueiden komitea kannattaa Euroopan komission näkökantaa sisällyttää yhteisön liikennepoliittikka matkailualan perusluonteisiin kysymyksiin, joita ovat kestävä liikkuvuus, matkailijoiden oikeus turvallisuuteen ja liikenteen laatu. Liikenteen laadun parantaminen merkitsee varmasti tässä vaiheessa turvallisuuden asettamista etusijalle, mutta myös muita seikkoja on otettava huomioon. Lisäksi jo liikennettä käsittelevässä valkoisessa kirjassa on asetettu suuntaviivat, joiden avulla voidaan tehostaa matkailuun liittyvää liikennettä sekä parantaa sen kestävyyttä ja laatua.

Matkailu on myös pääasiallinen kehitykseen vaikuttava tekijä alueilla, jotka sijaitsevat vaikeiden kulkuyhteyksien takana, kuten vuoristo-, saaristo- ja ulkoalueet.

Saaristoalueilla on vahvistettava lentoliikennejärjestelmiä, parannettava lentoyhteyksien taajuutta, taattava matkustajapaikkojen riittävä määrä ja vahvistettava saaristoalueille merkittävien lentoasemien yhteyksiä etenkin Euroopan laajuisiin suurten nopeuksien maantie- ja rautatieverkkoihin.

B. *On mukautettava keskiasteen ja yliopistotason koulutuksen tarjoamat ammatit vastaamaan matkailualan työmarkkinoiden kysyntää*

AK on tyytyväinen komission analyysiin tärkeimmistä koulutustarpeista. Matkailualalle on nykyään ominaista suhteellisen heikko ammattitaidon taso useimmilla tärkeillä alasektoreilla ja etenkin pk-yrityksissä. Vaikka uudet taidot, kuten tieto- ja viestintekniikan hallitseminen, ovat kysyttyjä, komitea on tietoinen siitä, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat huomattavan haasteen edessä pyrkiessään luomaan kasvua erityisesti pienissä ja mikroyrityksissä, jotka muodostavat merkittävän osan alan toimijoista. Suurehkojen matkanjärjestäjien taholta niihin kohdistuvan hintojen alennuspaineen vuoksi matkailualalla toimivien pienten perheyriyten on vaikea tarjota työntekijöilleen asiallisia uranäkymiä. Ne joutuvat karsimaan koulutusmahdollisuuksia, mikä puolestaan vaikeuttaa henkilöstön palkkaamista.

Unionin tasolla on edistytty huomattavasti matkailun saattamisessa kaikkien ulottuville. AK pitää tervetulleena komission ehdotusta selvittää lähemmin kohteiden soveltuvuutta fyysisestä vammasta kärsiville. Komitea kiinnittää kuitenkin huomiota aiheen laajaan määritelmään, joka esitettiin Belgian puheenjohtajuuskaudella heinäkuussa 2001 järjestetyssä matkailukonferenssissa. Lisäksi alueiden komitea pitäisi tervetulleina sosiaaliin lomatoimintaan liittyviä komission jatkoehdotuksia.

Näin ollen on mahdollista tehostaa ja konkretisoida tiettyjä toimia, jotka on jo määritelty toisaalla (esimerkiksi matkailualan Europass-todistus): ”– siirrytään koulutuksesta innovaatioihin ottaen huomioon henkilöstöresurssien ’herkkyys’ – etsitään ratkaisu koulutusprosessille, joka on klassista koulutusta moninaisempi tapahtuma ja jossa hyödynnetään erisuuntaisia lähestymistapoja, kumppanuuksia ja kaikkien osapuolten välistä yhteistyötä”.

Vaikuttaa perustavan tärkeältä arvioida mahdollisuutta luoda erityinen matkailualan koulutusverkosto myös sellaisten jo käynnistettyjen yhteisön ohjelmien puitteissa (Leonardo da Vinci, Sokrates, Tempus ja Erasmus), joissa voidaan toimia vuorovaikutteisesti työllisyystoimien (Equal) kanssa ja verkottaa koulutusorganisaatioita (Alfa).

Alueiden komitea kehottaa varaamaan (rakennerahastojen puitteissa) nykyistä suuremmat määrärahat keskiasteen koulutukseen, jotta sillä tasolla luotaisiin edellytykset vähimmäisvaatimukset täyttävän ammattipätevyyden hankkimiselle. Sen pohjalta voitaisiin parhaiten edetä opintoihin, jotka johtavat akateemiseen loppututkintoon.

Verkko-oppiminen tietopohjan laajentamiseksi voi tuoda lisäarvoa, ja se on otettava huomioon laadittaessa matkailualan aloitteita alan koulutuksen yhdenmukaistamiseksi mahdollisimman pitkälle.

On vahvistettava didaktisten menetelmien käyttöönottoa teknisten taitojen opettamiseksi, mutta on myös tiedotettava jäsenvaltioiden erilaisista koulutuskokemuksista, jotta helpotettaisiin yhteisten didaktisten käytänteiden levittämistä matkailualalla ja täsmennettäisiin matkailualan ammattien kuvaa.

Ei tule myöskään aliarvioida korkeakoulutuksen roolia ja merkitystä (esimerkiksi Italiassa on Centro Universitario per i Beni Culturali di Ravello laatinut uusien teknologioiden maisterintutkinto-ohjelman Välimeren alueen kulttuuriperinnön hallinnoimiseksi).

C. *On toteutettava säädöshanke, jonka tarkoituksena on luoda vastaanotto- ja saapumispalvelujen arviointijärjestelmä, jolla varmistetaan, että tarjottujen rakenteiden ja palvelujen laatuluokituksessa noudatetaan yhtenäisiä kriteereitä*

Matkailun laadun parantaminen on unionin eri ohjelmien peruseriaate. Maailman matkailujärjestö korostaa ”laadun ja matkailijan saaman mielikuvan välistä yhteyttä ja tuotteen ostaneen matkailijan tyytyväisyysastetta”. Laadunvalvontamenetelminä ovat tiivistetyt ISO 9000:n ja 14000:n sarjat, EOQ-menetelmät, tähtiluokitus ja monet kansalliset laadunvarmistusmenetelmät.

Laatua kehitetään rakennepolitiikkojen, kuluttajansuojan, ympäristönsuojelupolitiikan, liikenteen hallinnan ja yrittäjähengen avulla.

Alueiden komitea on sitä mieltä, että todellisessa laatupolitiikassa tärkein seikka on matkailija. Matkailijan tarpeiden havaitseminen ja todelliset kyvyt toteuttaa kyseiset tarpeet on otettava huomioon laadittaessa yhtenäistä ehdotusta, jossa määritellään selkeästi matkailun eri osa-alojen laatutaso.

Asiakastyytyväisyyteen (customer satisfaction ja customer retention) pyrkivät toimintatavat tarjoavat mielenkiintoisia viitekohtia, joiden nojalla voidaan laatia tehokkaita arviointimenetelmiä.

Matkailijalle suunnattujen rakenteiden laaduntunnistamisohjelman osia ovat järjestöjen ja yritysten neuvonta, valvuttamiskampanjoiden järjestäminen ja kannustavat rahoitusmekanismit. Ohjelman tavoitteena on toteuttaa toimia, joilla pyritään yhdenmukaistamaan vastaanottavien rakenteiden laadunarviointijärjestelmää.

Tällä hetkellä yhteisössä ei kuitenkaan ole olemassa yhdenmukaista järjestelmää, jonka avulla voitaisiin määritellä matkailijalle tarjottujen palvelujen laatu hotellien vastaanottopalveluista ravintolapalveluihin, liikenteestä vapaa-ajanviettopaikkoihin jne. Koko Euroopan kattavien perusteiden ja määritelmien luomiseksi komitea suosittelee komissiolle jäsenvaltioiden nykyisten järjestelmien säännöllistä arviointia.

D. *On edistettävä matkailijoiden vastaanotto- ja saapumispalveluihin sovellettavan ”velvollisuuksien peruskirjan” virallista käyttöä*

Matkailijoiden palveluihin sovellettavaa eurooppalaista ”velvollisuuksien peruskirjaa” koskevan ehdotuksen tärkein periaate on asiakastyytyväisyyden yhtenäinen määrittely. Tarve suojata matkailijan oikeuksia nivotaan mahdollisuuteen helpottaa yhteisten laadustandardien noudattamista ja käynnistää laaja seuranta aloitteeseen osallistumisen pohjalta.

Mielenkiintoinen viitekohta eurooppalaisen ”velvollisuuksien peruskirjan” laatimista varten on Kulttuurimatkailun eettinen peruskirja, jonka on laatinut Euroopan kulttuurimatkailun seurantakeskus (Centro Universitario Europeo per i Beni Culturali di Ravello) Paestumissa 5. marraskuuta 1999 Salernon maakunnan aloitteesta järjestetyn toisen Borsa Mediterranea del Turismo Archeologico -tilaisuuden johdosta.

Erityisen merkittävältä vaikuttaa peruskirjan kohta, jossa käsitellään vieraanvaraisuuden velvoitteita. Peruskirjassa otetaan huomioon matkailijan ja kulttuuriperinnön suhde, mutta perusajatuksena korostetaan, että matkailija on asetettava etusijalle kaikissa toimissa ja että hänelle on tarjottava lupausten mukainen ja vierailijoiden persoonallisuuden huomioon ottava vastaanotto. Matkailijalle on taattava asianmukaiset palvelut ja vieraanvaraisuus ja riittävä tiedotus. Minkäänlaista syrjintää ei saa esiintyä. Matkailijoiden on puolestaan otettava huomioon matkailukohteen erityistavat ja kulttuuri. Etenkin asukkaiden perinteitä sekä uskonnollisia ja moraalisia vakaumuksia on kunnioitettava. Vaikka peruskirjassa esitetään kyseiset kriteerit, siinä ei ole tarkoitus sanella sääntöjä organisaatioille tai matkailijoille. Peruskirjan tarkoituksena on osoittaa asianmukaiset yleismaailmalliset periaatteet, joiden avulla edistetään

aitoa kulttuurimatkailua. Siinä vedotaan näin ollen asianomaisten henkilöiden velvollisuudentunteeseen. Peruskirja pohjautuu eri instansseissa muotoiltuihin vakaumuksiin, suosituksiin ja suuntaviivoihin, ja se on kohdistettu asianomaisille kansainvälisille ja alueellisille organisaatioille.

Periaate, joka ilmentää parhaiten tarvetta laatia matkailijoiden palveluihin sovellettava "velvollisuuksien peruskirja", voidaan tiivistää matkailua yleensä – ei vain kulttuurimatkailua – koskevaan periaatteeseen. Kulttuurimatkailun eettisen peruskirjan mukaan kulttuurimatkailu mahdollistaa usein eri kulttuureihin kuuluvien henkilöiden kohtaamisen. Se edistää näin ollen erilaista alkuperää olevien henkilöiden ystävyyden ja suhteiden kehittymistä, mikä on perusedellytys paikallisen ja kansainvälisen yhteisön kasvulle. Se on solidaarisuuden ja rauhan aito osatekijä.

Tämän lähestymistavan mukaisesti alueiden komitea vahvistaa, että vieraanvaraisuuden vaatimukset liittyvät ensi sijassa henkilöiden eli matkailijoiden arvon kunnioittamiseen täysimääräisesti ja vasta toissijaisesti matkailun kaupallisiin näkökohtiin. Tämän periaatteen vahvistaminen eurooppalaisessa "velvollisuuksien peruskirjassa" vaikuttaa poliittisesti ja kulttuurisesti erittäin tärkeältä seikalta.

E. Jäsenvaltioissa toteutettavan alueellisen tutkimuksen avulla on pyrittävä määrittelemään matkailualan uusia profiileja vuoden 2001 syyskuun 11. päivän tapahtumien jälkeen ja hyödyntämään yhä enemmän kulttuuri- ja ekomatkailua, jotka soveltuvat erityisen hyvin matkailijavirtojen kausiporrastusta edistävien kampanjoiden kohteeksi

Euroopan komission laatimassa, Euroopan väestörakenteen kehitystä koskevassa ennusteessa nivotaan matkailijavirtojen hallintaan yksi matkailun suurimmista ongelmista: "– matkailun keskittyminen vuoden aikana tietyille lyhyille ajanjaksoille".

Kulttuuri ja ympäristö ovat ensisijaisia toiminta-aloja, joilla voidaan käsitellä tiettyjä matkailun kehityksen kannalta ensisijaisen tärkeitä kysymyksiä. Kulttuurimatkailu on jo pitkään ollut merkittävä voimavara Euroopassa. Tällä matkailun alalla on toteutettava merkittäviä toimia sellaisen mahdollisimman koordinoitun tarjonnan verkottamiseksi, jonka avulla voidaan luoda yhteisvaikutusta historiallista ja taideperintöä sekä viini- ja ruokakulttuuria koskevia yhteisiä perinteitä omaavien alueiden välille hyödyntämällä yhtenäisesti ja strategisesti maaseu-

tumatkailun merkittäviä mahdollisuuksia ja luomalla näin myönteisiä vaikutuksia myös maatalouteen.

Tästä näkökulmasta Centro Universitario Europeo per i Beni Culturali di Ravellon hanke "Välimeren alueen kulttuuriperintöohjelma" saattaa tarjota erittäin mielenkiintoisia lähtökohtia. Kyseinen elin on luonut todellisen "kulttuurisillan" Välimeren pohjoisrannan valtioiden kanssa ja perustanut Välimeren alueen seuranta- ja analyysikeskuksen, johon kootaan jaksoittain Euroopan, Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kulttuurisineitä tavoitteena virikkeiden antaminen kyseisten alueiden kulttuuriperinnön suojeluun ja hyödyntämiseen tähtäävälle tutkimukselle ja koulutukselle. Kyseessä on siis kokeilu, jonka avulla voidaan konkreettisesti arvioida sellaisen kulttuurien välisen vaihtotoiminnan merkitys, jolla pyritään edistämään laadukasta matkailua.

Kulttuurimatkailun edistämisen myötä kestävän matkailun kasvu helpottuu. Alueiden komitea kannattaa matkailualan Euroopan laajuisen Agenda 21 -toimintaohjelman toteuttamista, ja tämä onkin jo keskeisellä sijalla asianomaisten erityisryhmän pohdinnoissa. Erityisryhmä, jonka puheenjohtajana on komissio, esittää asiakirjan Johannesburgissa syyskuussa 2002 järjestettävässä maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huipukokouksessa. Kyseisen strategian edistämiseksi on Agenda 21:ssä eritelty Välimerta ja Itämeren koskevat Agenda 21 -toimintaohjelmat, kohde 21 Tanskassa ja Calvián (Espanjan Baleaarit) Agenda 21-paikallishjelma. Monet Ruotsin kunnista ovat tehneet aktiivista työtä Agenda 21:n puitteissa, ja maassa on hiljattain esitetty laadullisia perusteita noudatettaviksi luonnonmukaisten luonto- ja kulttuurimatkailutuotteiden merkinnässä.

Alueiden komitea kannattaa komission tiedonannossaan esittämiä seuraavia tavoitteita: Tulisi "– ennakoida ja minimoida matkailun vaikutus ympäristölle ja kohdealueille, hallita liikenteen kasvu, edistää elinkeinon paikallistason kiinnostusta ja matkailun vastuuta yhteiskunnalliseen ja kulttuurin kehitykseen vaikuttavana tekijänä".

Tämän mukaisesti saattaa olla asianmukaista suunnitella toimia, joilla pyritään levittämään ympäristön huomioon ottavaa toimintatapaa, joka nivoutuu laaja-alaisen historiallisen sekä taide- ja kulttuuriperinnön löytämiseen ja hyödyntämiseen.

Edellä olevien huomioiden valossa vaikuttaa tarpeelliselta käynnistää jäsenvaltioissa tutkimus, jonka tavoitteena on tunnistaa uudet matkailutyytit ja luoda soveltuvia kysynnän tuki- ja seurantavälineitä.

Bryssel 10. lokakuuta 2002.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kohti Euroopan kansalaisten perustuslakia”

(2003/C 66/05)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon 14. ja 15. joulukuuta 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät ja erityisesti Laekenin julistuksen Euroopan unionin tulevaisuudesta,

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannon ”Euroopan unionin suunnitelma” (KOM(2002) 247 lopullinen),

ottaa huomioon 25. heinäkuuta 2001 julkaistun komission valkoisen kirjan ”Eurooppalainen hallintotapa” (KOM(2001) 428 lopullinen),

ottaa huomioon 4. heinäkuuta 2002 hyväksymänsä asiakirjan ”Alueiden komitean panos Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan työhön” (CdR 127/2002 fin),

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston Laekenin kokouksen valmistelua sekä vuoden 2004 hallitustenvälisen kokouksen puitteissa tapahtuvaa Euroopan unionin edelleen kehittämistä varten 14. marraskuuta 2001 antamansa päätöslauselman (CdR 104/2001 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon aiheesta ”Kansalaisläheisyys” 20. syyskuuta 2001 antamansa tiedonannon (CdR 436/2000 fin) ja 22. kesäkuuta 2001 annetun Salamancan julistuksen (CdR 107/2001 fin),

ottaa huomioon aiheesta ”Vuoden 2000 hallitustenvälisen konferenssin tulokset ja keskustelu Euroopan unionin tulevaisuudesta” 4. huhtikuuta 2001 antamansa päätöslauselman (CdR 430/2000 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon aiheesta ”Komission kertomus – Säädoskäytännön parantaminen 1998” 15. syyskuuta 1999 antamansa lausunnon (CdR 50/1999 fin) ja aiheesta ”Komission kertomus – Säädoskäytännön parantaminen 1999” 13. huhtikuuta 2000 antamansa lausunnon (CdR 18/2000 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon aiheesta ”Euroopan perustuslaillisen säännösten puolesta” 20. syyskuuta 2000 antamansa päätöslauselman (CdR 144/2000 fin) ⁽⁴⁾,

ottaa huomioon aiheesta ”Uudet hallintomallit: Eurooppa kansalaisten aloitteellisuuden puitteina” 14. joulukuuta 2000 antamansa lausunnon (CdR 182/2000 fin) ⁽⁵⁾ ja aiheesta ”Eurooppalainen hallintotapa – Valkoinen kirja” 13. maaliskuuta 2002 antamansa lausunnon (CdR 103/2001 fin) ⁽⁶⁾,

ottaa huomioon aiheesta ”Euroopan parlamentin mietintöluonnos: Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden toimivallan rajaaminen” 13. maaliskuuta 2002 antamansa lausunnon (CdR 466/2001 fin) ⁽⁷⁾,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 12. kesäkuuta 2001 tekemän päätöksen valmistella lausunto, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti perussopimusten yksinkertaistamisen, yhtenäistämisen ja perustuslaillisuuden vaikutuksia, ja antaa lausunnon valmistelu ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan 9. heinäkuuta 2002 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 114/2002 rev. 2), jonka esittelijä oli Mercedes Bresso (I-PSE, Torinon maakunnanvaltuuston puheenjohtaja),

sekä katsoo, että alueiden komitea on kutsuttu Laekenin Eurooppa-neuvoston koolle kutsumaan valmistelukuntaan aktiiviseksi tarkkailijaksi ja että Euroopan unionin kansalaisia palvelevan perustuslain valmistelu on valittu unionin yhdeksi uudistamisaiheeksi,

⁽¹⁾ EYVL C 107, 3.5.2002, s. 36.

⁽²⁾ EYVL C 253, 12.9.2001, s. 25.

⁽³⁾ EYVL C 374, 23.12.1999, s. 11 ja EYVL C 226, 8.8.2000, s. 60.

⁽⁴⁾ EYVL C 22, 24.1.2001, s. 4.

⁽⁵⁾ EYVL C 144, 16.5.2001, s. 1.

⁽⁶⁾ EYVL C 192, 12.8.2002, s. 24.

⁽⁷⁾ EYVL C 192, 12.8.2002, s. 31.

katsoo, että määrittäessään Laekenin julistuksessa aiheet eurooppalaisen perustuslain valmistelua koskevaa pohdintaa varten valtion- ja hallitusten päämiehet viittaavat useaan otteeseen tarpeeseen yksinkertaistaa perussopimusten rakennetta Euroopan unionin ja sen päätöksentekoprosessien avoimuuden sekä unionin kansalaisläheisyyden lisäämiseksi,

katsoo, että alue- ja paikallisviranomaiset ovat luonnostaan lähempänä kansalaisia kuin muut päätöksentekotasot ja toteuttavat päivittäin monia yhteisön päätöksiä, jotka tekevät unionin osaksi kyseisten alueiden asukkaiden elämää,

katsoo, että komitea on esittänyt jo pitkän aikaa näkemyksiään perussopimusten perustuslaillistamisprosessista ja pitää välttämättömänä harkita aloitetta, jolla pyritään lisäämään perussopimusten selkeyttä ja takaamaan, että kansalaiset ymmärtävät ne,

katsoo, että Eurooppa-neuvosto yhtyi kyseiseen vaatimukseen mainitessaan sen Laekenin huippukokouksen päätelmissä yhtenä unionin uudistamisen edellyttämistä haasteista ja muutoksista,

katsoo, että Euroopan alue- ja paikallisviranomaiset eivät voi olla pelkästään sivustaseuraajan roolissa Nizzan huippukokouksen jälkeisessä Euroopan unionin tulevaisuutta koskevassa keskustelussa, joka liittyy Euroopan unionin uudistuksen valmisteluun,

hyväksyi 10. lokakuuta 2002 pitämässään 46. täysistunnossa seuraavan lausunnon.

ALUEIDEN KOMITEAN NÄKEMYKSET JA SUOSITUKSET

1. Perussopimusten yksinkertaistaminen

Alueiden komitea

1.1. aikoo tutkia perussopimusten yksinkertaistamis- ja yhtenäistämisen prosessin sekä niiden perustuslain kaltaiseksi muokkaamisen menettelyjä ja tavoitteita. Perussopimukset eivät enää vastaa täysin niihin demokratian, avoimuuden ja yksinkertaistamisen vaatimuksiin, joita esittävät kansalaisten lisäksi myös säännöksiä välittömästi soveltavat alue- ja paikallisviranomaiset.

1.2. muistuttaa, että Euroopan unionilla on nykyisin neljä erillistä perussopimusta ja että unioni soveltaa eri politiikanlohkoilla aihepiirien mukaisesti erilaisia menettelyjä. Poliittisista tavoitteista, toimivaltuuksista ja välineistä määrätään yksitellen eri perussopimuksissa, mikä on seurausta siitä, että Euroopan yhdistymisprosessia on toteutettu viidenkymmenen viime vuoden ajan. Tilanne herättää hämmennystä ja aiheuttaa toisinaan epäjohtamukaisuutta, minkä johdosta unioni ei voi toimia tarvittavan tehokkaasti. Näköpiirissä olevan laajentumisen vuoksi unionin on ratkaistava kyseinen ongelma ja järkeistettävä toimintaansa.

1.3. katsoo, että perussopimusten säännöksiä on nykyisellään lähes mahdoton ymmärtää ja ettei kyseistä ongelmaa voida jättää huomiotta prosessissa, jonka päätavoitteena on kansalaisläheisyys. Selkeä lainsäädäntö on ennen muuta lainsäädäntöä, jota kaikki kansalaiset voivat ymmärtää.

1.4. on sitä mieltä, että pyrittäessä välittämään kansalaisille myönteinen kuva EU:sta on muistettava, että mainittuun välitöntä ratkaisua vaativaan ongelmaan liittyy tarve keskittyä olennaisiin kysymyksiin yhteisön lainsäädännössä. Sen tulisi täyttää ne yleisyyden ja abstraktisuuden vaatimukset, joita perusnormeilta odotetaan, jotta läheisyysperiaatetta ja hyvän

hallintotavan mukaisia käytänteitä ja menettelyjä täysin noudattaen voitaisiin huolehtia yksityiskohtaisesta sääntelystä ja samalla ottaa yhteisön periaatteet täysipainoisesti huomioon.

1.5. korostaa, että tässä yhteydessä tulee lisäksi tarkistaa unionin ja yhteisöjen välinen ero, jotta saataisiin aikaan toimintajärjestelmä, jossa olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet käsitellä kansalaisia todella kiinnostavia kysymyksiä.

1.6. katsoo, että tällainen prosessi merkitsisi siirtymistä nykyisistä perussopimuksista perustuslakisopimukseen siten, ettei turvauduttaisi pelkkään tekstien järjestämiseen vaan niistä nostettaisiin esiin yleisperiaatteet, joiden tulisi ohjata yhteisön lainsäädäntää. Tämänkaltaisen muutoksen mahdollistaisi yksinkertaistamisprosessin, jossa koottaisiin Euroopan unionin tavoitteiden olennaiset periaatteet ja jonka avulla kansalaiset voisivat ymmärtää yhteisyyden merkityksen.

1.7. muistuttaa Nizzassa saatujen kokemusten osoittaneen, että olisi aika toteuttaa perussopimusten kokonaisuudistus, jonka avulla voitaisiin vastata ennen kaikkea kahteen vaatimukseen: demokratisoida instituutioita ja tehostaa niiden toimintaa laajentumista silmällä pitäen. Tähän mennessä tarjotut vastaukset ovat olleet riittämättömiä EU:n tämänhetkisiin haasteisiin nähden; hvk:sta oli kuitenkin se hyöty, että perussopimusten tarkistamiseen sovelletun, yksinomaan hallitusten välisen lähestymistavan kaikki rajoitteet paljastuivat. Hallituksetkin tunnustivat nämä rajoitteet hyväksymällä 23. julistuksen. Siihen sisältyvissä viittauksissa tulevaisuuteen puhutaan prosessista, johon on saatava mukaan joukko tekijöitä, jotka ovat tähän asti olleet päätöksenteon ulkopuolella ja jotka nimenomaan tuovat ilmi unionin kansalaisten tahdon.

1.8. kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan unionin toimintakykyä ja siihen liittyviä päätöksentekojärjestelmiä on kehitettävä jo pelkästään laajentumisen asettamien vaatimusten vuoksi.

1.9. korostaa, että toimivaltuudet on määriteltävä uudelleen ja niitä on täsmennettävä säilyttäen kuitenkin yhteisön toimintamenetelmän keskeiset osatekijät. Lisäksi komitea painottaa, että toimivaltuuksien mahdollisen siirtämisen yhteydessä on otettava käyttöön tehokkaan päätöksenteon edellyttämät asianmukaiset institutionaaliset välineet.

1.10. muistuttaa pitävänsä tärkeänä erityisesti sen selkeätä tunnustamista, että taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus ovat Euroopan unionin keskeisiä tavoitteita ja että niistä on tehtävä Euroopan unionin, jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallisyhteisöjen yhteinen vastuualue.

1.11. katsoo, että valmistelukunnan koollekutsumisen yhteydessä käynnistyi ”perustuslain” laatimiseen johtava vaihe, jonka puitteissa kansalaisten tulee voida ilmaista joko suoraan tai eri edustuselinten välityksellä mielipiteensä siitä, minkälaisen tulevaisuuden he haluavat Euroopalle, ja että valmistelukunnan työskentely voisi huipentua laajassa yhteisymmärryksessä hyväksyttyyn Euroopan unionin ”perustuslakiin”, joka vastaisi kansalaisten odotuksia ja johon he voisivat samastua.

1.12. muistuttaa, että alueiden komitean poliittisiin painopisteisiin on jo pitkään kuulunut Euroopan integraatioprosessissa ilmenevän demokratiavajeen täyttäminen.

1.13. palauttaa lisäksi mieliin, että AK:n jäsenet edustavat kansalaisia unionin toimielinten suuntaan ja toimielimiä kansalaisten suuntaan. AK:n jäsenethän ovat linkki, jonka kautta alue- ja paikallistason ääni välittyy unionin tasolle. AK:n jäsenet toivovat, että suunniteltuun lainsäädännön yksinkertaistamiseen nivotaan unionia koskevan tiedon laaja-alainen levittäminen perinteisillä ja muilla viestimillä. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota Euroopan kansalaisten tulevaan sukupolveen, eli nuoriin. Vain EU:n pääperiaatteiden hyvä tuntemus voi taata sen, että todellinen unioniin kuulumisen tunne kehittyy ja kasvaa.

1.14. korostaa, että Salamancassa järjestetyn ensimmäisen kansalaisläheisyyttä käsitelleen konferenssin ja sitä edeltäneen valmistavan keskustelun kuluessa tätä näkökohtaa tutkittiin laajalti. Samalla kun AK tuli entistä vakuuttuneemmaksi siitä, että kansalaisläheisyyden periaate on välttämätön EU:n hyvän hallintotavan kannalta, se osoitti myös, että alue- ja paikallisuus ovat olennainen osa kyseistä käsitettä. Onkin välttämätöntä antaa alue- ja paikallisviranomaisille tuntuvampi tehtävä Euroopan demokraattisessa toiminnassa, ennen kaikkea siten, että ne osallistuvat aktiivisesti unionin tulevaisuutta koskevaan keskusteluun, jonka täytyy viedä EU:Nizzan huippukokouksesta vuoden 2004 hvk:hon. Alue- ja paikallisviranomaiset ovat toimijoita, jotka paremmin kuin ketkään muut

pystyvät takaamaan sen, että arkitodellisuus ja kansalaisten pyrkimykset, jotka ovat selvimmin havaittavissa alue- ja paikallistasolla, otetaan huomioon EU-tason päätöksissä. Vain jos taataan tämä yhdysside, voidaan löytää uudelleen Euroopan rakennustyön merkitys ja arvo sekä palauttaa kansalaisten ja Euroopan unionin väliset hyvät suhteet.

2. Perussopimusten uudelleenjärjestäminen

Alueiden komitea

2.1. muistuttaa, että unionin tulevaisuutta koskevan julistuksen sisältävän Nizzan sopimuksen IV liitteen, Laekenin huippukokouksen päätelmien ja valmistelukunnan työskentelyn nimenomaisena tavoitteena on edistää kaikkien asianosaisten laaja-alaista keskustelua. Alue- ja paikallisyhteisöt ovat ilman muuta asianosaisia kyseisessä prosessissa, ja niiden on ilmoitettava kantansa myös perussopimusten uudelleenjärjestämiseen. Kysymys koskee niitä sekä kansalaisten lähimpinä edustajina että yhteisön lainsäädännön ja politiikan toteuttamiseen yhä enemmän osallistuvina toimijoina.

2.2. katsoo, että nykyään perussopimusten suurin ja kiistan ongelma on varmasti niiden vaikeaselkoisuus. Ensimmäinen yksinkertaistamistehtävä on huolehtia siitä, että kaikki Euroopan kansalaiset pystyvät lukemaan ja ymmärtämään, miksi unioni on olemassa ja mitkä sen tavoitteet ovat. Paikallisia alueviranomaiset korostavat tässä yhteydessä olevansa luonnollinen viitekehys kaikille Euroopan kansalaisille sekä ihan teellinen tiedotus- ja neuvottelufoorumi.

2.3. korostaa, että tähän liittyy jo edempänä mainittu kysymys siitä, että yhteisön säädösjärjestelmässä otettaisiin huomioon tietyt normien luomiseen liittyvät hierarkiaperiaatteet, jotka johtavat yleislinjoista yksittäistapauksiin, mutta kuitenkin niin, että joka tasolla taataan perusperiaatteiden ehdoton noudattaminen. Vaikka perussopimukset ovat edelleenkin muodollisesti kansainvälisiä sopimuksia, niiden on taattava oikeusjärjestelmä, joka on ainoa laatuaan ja jonka vaikutteiden on oltava lähtöisin perusnormista. Perusnormia täydentävät toimintanormit, joita voi antaa jokin muu taho myös siten, että ne eivät ole täysin vastaavia, vaan ne muotoillaan vastaamaan kulloinkin kyseessä olevan jäsenvaltion ominaispiirteitä sen valtiosääntöä asianmukaisesti noudattaen.

2.4. katsoo kansalaisläheisen politiikan toteuttamisen edellyttävän, että alue- ja paikallisviranomaisille jätetään harkintavaltaa yhteisön päätösten täytäntöönpanossa. Sellaisen eurooppalaisen mallin takaaminen, joka perustuu pikkutarkkoihin sääntöihin kilpailun varmistamiseksi, vaikuttaa lopulta vahingollisesti autonomisten alueiden asemaan ja voi loukata erityisesti lainsäädäntävaltaa käyttävien alueiden toimivaltaa. Sen sijaan on kannatettavaa, että tällainen suojelu toteutettaisiin nojautumalla tiukasti tiettyihin yleisperiaatteisiin, joita sovellettaisiin tarkasti jäsenvaltioiden, alueiden ja paikallisviranomaisien omissa säännöissä ja määräyksissä autonomiaa koskevien sääntöjen mukaisesti ja tervettä järkeä käyttäen. Hyvän hallintotavan mukainen politiikka, olipa kyseessä mikä alueellinen taso tahansa, ei voi toimia kuulematta kansalaisia. Tämä pätee erityisesti alue- ja paikallistasolla, jossa edustuksellinen demokratia ja sen valvontakapasiteetti ovat voimakkaimpia.

2.5. muistuttaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla on jäsenvaltioiden valtiosääntöjen nojalla tärkeitä, myös yksinomaisia toimivaltuuksia monilla avainaloilla ja että ne ovat siksi erinomaisessa asemassa toimiakseen tulkitsijan roolissa ja viedäkseen eteenpäin kansalaisten Euroopan unioniin kohdistamia vaatimuksia. Poliittisen unionin keskeneräisyys viime vuosina on kiistatta vaikuttanut kielteisesti Euroopan kansalaisten käsitykseen unionista todellisena poliittisena kokonaisuutena ja heikentänyt heidän tunnettaan siihen kuulumisesta. Kansalaisten luottamuksen palauttamisen kannalta on ratkaisevaa, että unioni avataan kansalaisille ottamalla käyttöön poliittinen ohjelma ja toimintalinjoja. Yksinomaan hallitusten välinen menetelmä on korvattava valmistelukunnan yhteydessä käynnistetyllä sopimusmuutosmenettelyllä, jolla luodaan avoimesti EU:n perustuslakisopimus, jota AK on jo ilmaissut kannattavansa. Sen saavuttamiseksi on tehtävä syvällekkäviä toimielinuudistuksia, jotka ovat niin perustavanlaatuisia kuin vain perustuslain kaltaiset uudistukset voivat olla.

2.6. katsoo, että siinä yhteydessä, kun perustamissopimuksen ja muiden siihen nykyisin sisältyvien määräysten välille tehdään ero, niitä varten tulisi lisäksi määritellä eri muutosmenettelyt ja vaatia erilaisia määräenemmistöpäätöksiä.

3. Euroopan unionin perusoikeuskirja

Alueiden komitea

3.1. katsoo, että EU:n on mietittävä uudelleen "sopimusta" Euroopan kansalaisten kanssa; tämän sopimuksen on ilmaistava voimakasta tunnetta unioniin kuulumisesta, mikä on välttämätöntä, jotta eurooppalaiset rakentaisivat tulevaisuutensa yhdessä. EU:n perusoikeuskirjan suuri arvo onkin juuri tässä. Sen laadinnassa oli kaksi olennaista uutta näkökohtaa: siinä käytettiin uutta menetelmää, josta vastasi sitä varten perustettu valmistelukunta, ja siinä kiinnitettiin huomiota kansalaisia suoraan kiinnostaviin asioihin eli heidän oikeuksiinsa.

3.2. korostaa tuoneensa useaan otteeseen julki kantansa siitä, että perusoikeuskirja saataisiin sitovaksi ja että siitä tehtäisiin olennainen osa laajempaa Euroopan perustuslaillista säännöstöä sen mukaisten oikeuksien kiistattomuuden varmistamiseksi. Tällä tavoin AK on tuonut esiin, että alue- ja paikallisviranomaiset haluavat uuden perustuslaillistamisprosessin jatkuvan ja pyrkivät siinä tärkeään rooliin. Jäsenvaltioille yhteiseen arvomaailmaan perustuvat oikeudet on ankkuroitava EU:n perussopimuksiin. Tämä koskee ennen kaikkea ihmis- ja kansalaisoikeuksia, kun taas taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet kuuluvat monissa jäsenmaissa suureksi osaksi alue- ja paikallisviranomaisien vastuualueeseen; siksi niiden on pysyttävä EU:n tasolla poliittisina päämäärinä. Komitea toivoo, että EU:n oikeushenkilöyteen liittyvän ongelman ratkaisemisen ansiosta EU voi allekirjoittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen, jonka kaikki unionin jäsenmaat ovat jo aiemmin allekirjoittaneet.

3.3. palauttaa mieliin, että Nizzan huippukokouksessa saatiin aikaan konkreettisia suunnitelmia sellaisen EU:n toimielinuudistukseen tähtäävän menetelmän käyttöönotosta, johon saataisiin vaikutteita Euroopan unionin perusoikeuskirjan laadinnasta vastanneen valmistelukunnan toimintamallista.

4. "Perustuslain" hyväksyminen

Alueiden komitea

4.1. muistuttaa komitean esittäneen jo kauan sitten, että tulisi laatia Euroopan perustuslain kaltainen säännöstö, jonka avulla pyrittäisiin täyttämään yhteisön nykyinen demokratia-vaje jäsenvaltioiden voimassa olevien perustuslaillisten järjestelmien mukaisesti.

4.2. pahoittelee sitä, että alueiden ja paikallisviranomaisien rooli jää edelleen marginaaliseksi, sillä niiden edustajilla ei ole perustuslakisopimusluonnoksen laativassa valmistelukunnassa varsinaisen jäsenen asemaa.

4.3. toistaa näkemyksensä siitä, että nykyiset perussopimukset eivät tarjoa riittäviä välineitä, toimivaltuuksia tai päätöksentekomenettelyjä sen varmistamiseksi, että yhteisöllä on tehokas päätöksentekojärjestelmä, jonka avulla voidaan vastata keskinäisen riippuvuuden lisääntymisen mukanaan tuomiin haasteisiin.

4.4. esittää, että uudessa perustuslain kaltaisessa säännöstössä tulee tukea, varmistaa ja soveltaa nykyistä paremmin läheisyys- ja kansalaisläheisyysperiaatteita ja löytää parempi tasapaino toimielinten sekä niiden ja muiden hallintotasojen välille.

4.5. katsoo, että tulevan perustuslakisopimuksen tulisi olla perussopimus, jossa ei rajoituta nykyisen perustamissopimuksen uudelleenjärjestämiseen vaan vahvistetaan toimielimiä täyttämällä unionin nykyinen demokratiavaje. Tämän toteuttamiseksi on tärkeää vahvistaa Euroopan parlamentin roolia ja vastata kansalaisten vaatimukseen unionin kansalaisläheisyyden lisäämisestä parantamalla alue- ja paikallisviranomaisten mahdollisuuksia osallistua unionin toimintaan sekä niitä edustavan elimen eli alueiden komitean kautta että välittömästi yksittäisten jäsenvaltioiden valtiosäännössä niille annettujen toimivaltuuksien perusteella.

4.6. katsoo, että perustuslakisopimuksessa tulee mainita Euroopan yhdentymisprosessin perusarvot. Niiden tulee olla unionin toiminnan tavoitteita ja säädösjärjestelmän perusperiaatteita, joita sovelletaan yksityiskohtaisissa määräyksissä, ja niihin tulee sisällyttää seuraavat periaatteet:

- läheisyysperiaate, jonka tulee olla järjestelmän kulmakivi ja jota tulee soveltaa myös valtiota alemmalla hallintotasolla jäsenvaltioiden omien perustuslakien mukaisesti

- suhteellisuusperiaate
- hyvään hallintotapaan liittyvät periaatteet ja kumppanuusperiaate
- joustava täytäntöönpano jäsenvaltio- tai aluetasolla tai alueita alemmalla hallintotasolla.

4.7. katsoo, että perustuslakisopimusta laadittaessa ja toimivaltajako selkiytettäessä tulisi välttää pelkkää luettelointia ja pyrkiä määrittelemään, missä asioissa yhteisön toimivaltaa lisätään. Tällaisiin asioihin tulisi sisällyttää rahapolitiikan lisäksi yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, sillä kansalaisten mielestä kyseisillä aloilla tarvitaan kaikkein kipeimmin yhtenäistä eurooppalaista lähestymistapaa. Näiden lisäksi on aloja, joiden suuria linjoja koskeva toimivalta jaettaisiin yhteisön ja jäsenvaltioiden kesken ja joiden varsinainen täytäntöönpano jätettäisiin jäsenvaltioiden valtiosäännön mukaisesti järjestelmien mukaisesti keskushallinto- tai aluetason tehtäväksi.

Bryssel 10. lokakuuta 2002.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean päätöslauselma ”Eurooppaa äskettäin koetelleista tulvista ja Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta”

(2003/C 66/06)

Alueiden komitea hyväksyi 46. täysistunnossaan (lokakuun 10. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan päätöslauselman:

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 159 artiklan kolmannen kohdan,

ottaa huomioon Komission ehdotuksen: ”Neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta” (KOM(2002) 514 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietintöluonnoksen ehdotuksesta neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (PE 314.730),

- A. ottaa huomioon viime kesän laajojen tulvien Euroopan unionin ja ehdokasmaiden alueilla ja kaupungeissa aiheuttaman katastrofin,
- B. ottaa huomioon tulvien vaatimat lukuisat ihmishenget,
- C. ottaa huomioon tämän katastrofin aiheuttaman lukemattomien ihmisten elinolosuhteiden ja elinkeinojen tuhoutumisen sekä tulvien pitkäaikaiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset,
- D. ottaa huomioon tosiasian, että tulvat aiheuttivat yksityiselle omaisuudelle, julkiselle infrastruktuurille ja kulttuurimuistomerkeille miljardien eurojen vahingot, joiden kokonaismäärää ei vielä pystytä laskemaan,
- E. ottaa huomioon että luonnonkatastrofit koskettavat usein rajattuja alueita, mikä vuoksi myös vahinkojen arvioinnin ja EU:n solidaarisuusrahastoon turvautumisen tulee kuulua alue- ja paikallisviranomaisten toimivaltaan.

Alueiden komitea

1. lausuu osanottonsa ja solidaarisuutensa kuolonuhrien omaisille, ystäville ja tuttaville.
2. ilmaisee myötätuntonsa tulvista kärsineiden kansalaisten kohtalosta.
3. korostaa kunnioittavansa kaikkien yksityisten auttajien sekä yksityisten ja julkisten järjestöjen solidaarisuutta ja väsymätöntä panosta, jonka ne antoivat kiirehtiessään epäröimättä tulvauhrien avuksi, pelastaessaan ihmisiä hädästä, lohduttaessaan heitä ja lievittäessään heidän kärsimyksiään.
4. antaa tunnustusta tulvauhrien tahdolle, rohkeudelle ja päättäväisyydelle ottaa kohtalo omiin käsiinsä ja korjata mahdollisimman nopeasti katastrofin aiheuttamat tuhot.
5. toteaa, että katastrofin seuraukset ovat Euroopan laajuiset ja että eurooppalainen solidaarisuus tulvauhrien kanssa ylittää kaikki puoluerajat.
6. pitää tervetulleena, että EU:n toimielimet, ensi sijassa Euroopan komissio, päättivät erittäin nopeasti tukitoimenpiteistä ja ehdottivat pitkäaikaisia toimia, joiden avulla Euroopan unioni voi tällaisissa tilanteissa omalta osaltaan tukea kollektiivista solidaarisuutta.
7. tukee varauksettomasti komission ehdotusta neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta.
8. on samaa mieltä siitä, että rahastosta voidaan poikkeustapauksissa maksaa katastrofiapua, mikäli katastrofi vaikuttaa kohdealueen väestön huomattavaan osaan, vaikka Euroopan komission esittämät määrälliset perusteet eivät täyttyisikään.
9. toteaa, että toimielinten väliset neuvottelut kyseisen rahaston perustamiseksi on saatettava nopeaan päätökseen.
10. muistuttaa, että alueiden komitea kannatti 15. helmikuuta 2001 aiheesta ”Rajanylittävän ja alueidenvälisen yhteistyön edistämisstrategia laajentuneessa Euroopan unionissa” antamassaan lausunnossa interventiovälineen perustamista tällaisten vakavien hätätilanteiden varalta.
11. korostaa, että solidaarisuusrahasto eroaa rakennerahastoista ja muista olemassa olevista yhteisön välineistä ja että sen käytön tulisi rajoittua ainoastaan suuriin luonnonkatastrofeihin.
12. painottaa, että tällainen rahasto täydentää läheisyysperiaatteen mukaisesti kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla toteutettuja toimenpiteitä.

13. pitää tervetulleena suunnitteilla olevia tuen myöntämispäätöksen täytäntöönpanoa koskevia kolmenvälisiä sopimuksia, joiden osapuolina ovat myös alue- ja paikallisviranomaiset, ja kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään tätä mahdollisuutta, koska alue- ja paikallisviranomaisten katavalla ja aikaisella mukaan ottamisella voidaan taata yhteisön tuen tehokas käyttö.
14. vaatii, että tukitoimien toteutuksessa, hallinnossa ja valvonnassa annetaan mahdollisimman suuri toimivalta asianosaisille jäsenvaltioille ja alueille, mutta kuitenkin komission ja tilintarkistustuomioistuimen valvontaoikeudet säilyttäen.
15. korostaa, että kyseinen kipeästi tarvittu apu on maksettava nopeasti, avoimesti, joustavasti, epäbyrokraattisesti ja oikeudenmukaisesti.
16. pitää tervetulleena, että jäsenvaltioille, ehdokasmaille ja asianosaisille alueille on annettu mahdollisuus suunnata uudelleen osa vuosille 2000–2006 osoitetuista rakennevaroista, ja kannattaa myös maataloudelle ehdotettuja erityistoimenpiteitä.
17. pitää tarpeellisena, että kaikki paikalliset, alueelliset, kansalliset ja eurooppalaiset avustustoimet koordinoidaan laajasti ja tehokkaasti paikan päällä, eli tulvista kärsineissä kaupungeissa ja kunnissa.
18. viittaa siihen, että tulvien jälkihoidon päätoimijoina paikallis- ja alueviranomaisten on sujuvalla hallinnolla ja saatavilla olevien julkisten varojen ohjaamisella luotava edellytykset ja puitteet vahinkojen pikaiselle korjaamiselle, yksityisten ja julkisten rakennusten ja instituutioiden sekä yritysten ja infrastruktuurin jälleenrakentamiselle ja uudistamiselle.
19. korostaa, että Euroopan unionin solidaarisuuden on katettava myös asianosaiset ehdokasmaat.
20. kehottaa Euroopan unionin jäsenvaltioita, ehdokasmaita ja alueita keskittämään voimansa omatoimiseen katastrofinehkäisyyn sekä tarkistamaan ja mahdollisesti ajankoh-taistamaan tähänastisia suunnitelmiaan ja strategioitaan, ja pitää tähän liittyen myönteisenä komission aikomusta laatia uusi eurooppalainen kriisinehkäisystrategia.
21. pitää välttämättömänä laatia pikaisesti AK:n lausunto asianosaisten kaupunkien ja alueiden tähänastisista koke-muksista ja huomioista, jotka ne ovat keränneet tulvaka-tastrofin kohtaamisen ja sen seurausten korjaamisen yhteydessä, ja antaa tämä tieto EU:n ja ehdokasmaiden kaikkien paikallis- ja alueyhteisöjen käyttöön.
22. pitää tarpeellisena koota yhteen Euroopan tietämys tul-vien hallinnasta ja vesivarojen hoidosta ja aikoo pohtia sen pohjalta tulevaisuuteen tähtäävää jäsenvaltioiden vesi- ja tulvapoliitiikkaa.
23. kehottaa puheenjohtajaansa toimittamaan tämän päätös-lauselman neuvostolle, Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille sekä asianosaisille kunnille ja alueille.

Bryssel 10. lokakuuta 2002.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE